

У МІСТІ
ЛЕВА

КАДРОВІ
ЗМІНИ
стор. 4-5

НАГОЛОС

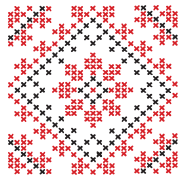
ДЛЯ КОГО Ж
ПРАЦЮЄМО?
стор. 3

ЦІКАВІ
ЗУСТРІЧІ

МІЛА
ІВАНЦОВА
стор. 15

cultua.media

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№15 | 14 квітня 2017

загальнодержавна українська газета

ISSN 2519-4429

TaRuta

стор. 8-9

НАШ ІНДЕКС 60969

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2017 РІК: 3 МІСЯЦІ - 59,81 ГРН; 6 МІСЯЦІВ - 138,54 ГРН

ЗАСІДАННЯ ОНОВЛЕНОГО СКЛАДУ МУЗЕЙНОЇ РАДИ

5 квітня відбулося перше засідання оновленого складу Музейної ради при Мінкультури – за участю міністра культури України Євгена Нищука. Нагадаємо, що Музейна рада попереднього скликання припинила свою діяльність у травні 2016 року.

Відкриваючи засідання, Євген Нищук відзначив важливість відновлення діяльності Музейної ради та оновлення підходів до формування її складу з урахуванням регіональної різноманітності та представництва музеїв – національних, державних, комунальних, створених на підприємствах, в установах, організаціях і навчальних закладах усіх форм власності, у тому числі заповідників, галерей, громадських об'єднань, аналітичних та науково-методичних центрів відповідного фахового спрямування.

жертв Голодомору», начальника інформаційно-аналітичного відділу ГО «Український центр розвитку музейної справи»; секретарем – Юлію Зіновієву, ученого секретаря Національного художнього музею України.

Василь Рожко висловив сподівання, що Музейна рада працюватиме за принципами прозорості, чіткості, з налагодженою комунікацією та налаштуванням на ефективну співпрацю.

«Новий склад Музейної ради заряджений конструктивом та позитивом. Я сподіваюся, що наша позиція буде формуватися на цьому позитиві. Також я вважаю за потрібне – наші професійні судження артикулювати і транслювати зовні, задля музейників, які стежать за тим, що робить Мінкультури», – сказав Василь Рожко.

Під час засідання Музейної ради також були порушені актуаль-

Також міністр культури розповів, що за період паузи в роботі Ради – Мінкультури розробило нове Положення про Музейну раду, де закладено нові принципи обрання її членів.

Колишній голова Музейної ради, громадський діяч у галузі музейної справи, голова правління ГО «Український центр розвитку музейної справи» Владислав Піоро під час свого виступу зазначив, що бували періоди, коли Міністерство культури та Музейна рада одне одному були не потрібні. Попередній склад Ради витрачав багато сил на боротьбу з Мінкультури – задля того, щоб довести, що дієва комунікація необхідна.

Під час засідання розглянуто низку організаційних питань щодо функціонування Музейної ради, а саме: обрання голови, заступника голови та секретаря. Так, за рішенням членів Ради, головою оновленого складу обрано Василя Рожка, заступника голови Львівської обласної організації «Тустань»; заступником голови – Лесю Гасиджак, першого заступника генерального директора Національного музею «Меморіал

ні теми розвитку музейної справи, зокрема, питання правового врегулювання діяльності музеїв, створення Інституту музею, нового Положення про Музейну раду та покращення комунікації між Мінкультури та членами Музейної ради.

Музейна рада є постійним консультативно-дорадчим органом при Міністерстві культури України, утвореним із метою визначення пріоритетних напрямів формування та реалізації національної музейної політики. Основними завданнями Ради є сприяння у забезпеченні комунікації Мінкультури з представниками професійної громадськості; моніторинг ефективності чинного законодавства щодо музейної справи та суміжних питань; надання Мінкультури рекомендацій та пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері музейної справи. Членами Музейної ради при Мінкультури нового скликання є 17 фахівців музейної справи України.

Прес-служба Мінкультури

створення виставки, яка увічнює пам'ять про звитязців і цю героїчну сторінку в історії нашої країни.

«З перших днів цієї страшної війни ми не тільки розпочали збирати артефакти, ми стали волонтерами, збираємо кошти, на які купуємо військові знаряддя та інші потрібні речі для наших захисників. Також технічні працівники нашого музею використали свої вміння для того, щоб виготовити і передати на фронт кулеметну триниогу. На сьогодні ми маємо більше п'яти тисяч артефактів, які перебувають у нас на зберіганні. Від імені колективу я низько вклоняюсь вашим родинам, а зі свого боку, ми бу-

«ПОЛІТ «ОРЛА»

У ввідному залі головної експозиції Національного музею історії України у Другій світовій війні відбувся захід пам'яті Героя України Андрія Кизила – «Політ «Орла» – за участю членів його родини, друзів та побратимів.

Дідусь Андрія Кизила згадував дитинство свого онука, який завжди навчався «на відмінно», обрав професію військового, закінчивши Національну академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, з перших днів війни пішов на фронт – захищати свою Батьківщину.

Оксана, дружина Андрія, переконана, що він залишився десь поряд, охороняючи її та їхню маленьку дитину: не може говорити про нього словом «був».

Вона також запевнила, що люди не повинні забувати про інших хлопців, які віддали свої життя, захищаючи Україну. Тому що всі вони однакові – рядові, капітани, сержанти, заступники командирів батальйону чи командири роти. Над ними пролітають однакові кулі, і вони не обирають, у кого потрапити.

На жаль, бойові побратими Андрія не змогли завітати на захід, адже наразі перебувають на бойових позиціях. Проте за допомогою журналістки телеканалу «1+1» Євгенії Цвітанської, яка зафільмувала їхні звернення, присутні змогли почути спогади про командира. З величезним сумом прозвучала фраза: «Простіть, не вберегли». Своїми роздумами поділився з присутніми й військовий кореспондент 24-го телеканалу Володимир Рунець. Він добре знав Андрія, товаришував із ним, а нині опікується його родиною. Володимир передав до музею залишки снарядів та уламки, які зібрали бійці 72-ої окремої механізованої бригади – у той час і в тому місці, де загинув Андрій Кизило.

Під час пам'ятного заходу музейну експозицію також поповнив автомобіль загиблого – Ford Scorpio. Його передав Андрієві в зону АТО настоятель храму Різдва Пресвятої Богородиці і Святого Антонія Української греко-католицької церкви – отець Василь Гасинець, який від самого початку війни на Сході України служить військовим капеланом та допомагає бійцям.

До Києва авто доставили за підтримки Міністерства оборони – волонтери Яна та Василь Сердюки. Воно стане частиною експозиційної площі виставкового проекту «Український Схід», у якому представлені особисті речі та матеріали сучасних захисників України. Волонтери також передали до музею нові артефакти, доставлені з передової.

Міністр культури України Євген Нищук виголосив слова вдячності всім, хто долучився до створення сюжету та проведення пам'ятного заходу, присвяченого Андрієві Кизилу.

Генеральний директор Національного музею історії України у Другій світовій війні Іван Ковальчук розповів про роботу, здійснену колективом музею для

демо робити все, щоб гідно виховувати наше молоде покоління», – сказав Іван Ковальчук.

23-річний Герой України, капітан Андрій Кизило – був заступником командира 1-го механізованого батальйону 72-ої окремої механізованої бригади. Випускник Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, у травні 2014 року вирушив у зону АТО. Понад півтора року особовий склад роти під командуванням старшого лейтенанта Кизила тримав оборону поблизу міста Волноваха. У 2015-ому Андрій був визнаний кращим командиром роти в секторі «М», у 23 роки достроково отримав звання капітана (посмертно – майор) і був призначений заступником командира батальйону.

29 січня 2017 року офіцер загинув, виконуючи бойове завдання в районі промзони міста Авдіївка Донецької області. Указом Президента України від 1 лютого 2017 року Андрієві Кизилу присвоєно звання Героя України (посмертно).

Прес-служба Мінкультури

За 12 місяців 2016 року виробничий план Національного газетно-журнального видавництва з випуску друкованої продукції культурологічного напрямку виконаний у повному обсязі. Річний аналітичний звіт підприємства розміщено на медіа-порталі «Культура».

Протягом 2016 року видавництво відновило і стабілізувало роботу з випуску продукції, впровадило політику оновлення всіх видань, розширення каналів збуту і засобів комунікації з цільовими аудиторіями читачів, розмаїття їх сегментів, залучення нового спектру партнерів для співпраці, імplementaції партнерських програм – і в такий спосіб заклало фундамент для подальшого зростання і розвитку підприємства.

За 2016 рік виробничий план підприємства з видання газет і журналів культурологічного спрямування і фінансовий план підприємства щодо обсягу власних надходжень виконано на 103%. Це найбільший досягнутий абсолютний обсяг і рівень виконання плану за моніторингом виконання фінансового плану з 2010 року.

На підприємстві подолано фінансову кризу 2014–2015 років, при цьому досягнуто зростання за всіма показниками:

- у загальному виробництві продукції зафіксовано зріст на 159% порівняно з минулим роком (197,35 тис. примірників загальної кількості у 2016 р. порівняно з 76,2 тис. примірників у 2015 р.). Зокрема, видання газетної продукції у кількості примірників зросло на 174% (до 170 тис. примірників у 2016 році відносно до 62 тис. – у 2015 р.), а видання журнальної продукції у кількості примірників зросло на 93% (до 237,35 тис. примірників у 2016 році відносно до 14,2 тис. – у 2015 р.);

- щодо обсягу власних надходжень (доходу від реалізації товарів, робіт, послуг) – досягнуто 282% зростання порівняно з 2015 роком (925, 2 тис. грн порівняно з 242,1 тис. грн у 2015 році);

- щодо кількості передплат – виконано зростання на 59% порівняно з 2015 роком (2713 примірників на 1 січня 2017 року відносно до 1709 примірників на 1 січня 2016 року).

ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» здійснило ребрендинг таких видань: «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура», «Українська культура», «Кримська світлиця», а на початку 2017 року й газети «Культура і життя». Проведено повне оновлення видань не тільки з точки зору дизайну і візуальної комунікації, а й на концептуальному рівні.

Відбулося відновлення організації розповсюдження і передплати, виконано підготовку до переходу на мультимедійну платформу комунікації з читачами і на впровадження онлайн-каналів збуту.

ПОПРИ ВІДСУТНІСТЬ РОЗУМІННЯ

Запущена електронна версія журналу «Музика» і сайту газети «Кримська світлиця».

Відновлена робота з партнерами, залучені до співпраці нові партнери й організації з розповсюдження і збуту.

Натомість у видавництві ще не завершена реорганізація його організаційної структури, що має негативний вплив на поточну ефективність роботи підприємства.

Підсумовуючи все вищевикладене, важливо зазначити, що ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» забезпечує розвиток українського видавничого сектору для збагачення культурного досвіду й

підвищення рівня освіченості громадян.

Пріоритетними завданнями для редакцій періодичних видань Видавництва є утвердження національної свідомості читачів, висвітлення правдивої української історії, виховання національного патріотизму й духовності, формуван-

ня суспільної думки, підтримка та розвиток україномовного інформаційного простору.

Друковані видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» культурологічного спрямування є найвпливовішими часописами означеного медіасегмента і публікують переважно оригінальну й унікальну інформацію, яка не має аналогів ані в Інтернет-середовищі, ані на сторінках інших періодичних ЗМІ.

На жаль, останнім часом національним підприємствам галузі культури доводиться долати значні труднощі через недостатнє фінансування. Зокрема, відповідно до проекту закону про Державний бюджет України на 2017 рік, Міністерству культури України за бюджетною програмою 1801300 «Фінансова підтримка друкованих періодичних видань культурологічного напрямку, газет мовами національних меншин, фінансова підтримка гастрольної діяльності вітчизняних виконавців» передбачені видатки на фінансову підтримку друкованих ЗМІ культурологічного напрямку (в тому числі ДП «Національне газетно-журнальне видавництво») в сумі 5.381,0 тис. грн.

При цьому ми змушені привернути увагу до того, що:

- вказана сума фінансової підтримки не змінюється з 2015 року.

Хоча у період із 2010 до 2014 року вона перевищувала 6.000 тис. грн на рік, що було значно більше за обсягом порівняно з поточним роком та з огляду на інфляцію та девальвацію національної валюти за період 2014–2016 років;

- за 2016–2017 рр. тричі підвищувались витрати на фонд оплати праці (у зв'язку з введенням у дію Постанови КМУ №1013 від 09.12.2015 та Постанови КМУ № 292 від 06.04.2016 р., а також Постанови №15 від 18.01.2017 р.), при цьому ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» жодного разу не отримувало додаткового фінансування на покриття цих витрат. Також зростають ціни на друкарські, комунальні послуги тощо. Все це зумовлює зростання витрат на виробництво газетно-журнальної продукції;

- 28.12.2016 р. була ухвалена нова Постанова КМУ №1038 «Про умови оплати праці журналістів державних і комунальних засобів масової інформації», якою суттєво і справедливо було збільшено фонд оплати праці журналістам. Але кошти для

цього ані Міністерство фінансів України, ані Міністерство культури України не передбачили;

- ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» під час підготовки бюджетних запитів на 2017 рік передавало розрахунок проекту Бюджетної пропозиції на 2017 рік у сумі 8.732,7 тис. грн – за рахунок бюджетних коштів; 1.625,1 тис. грн – за рахунок власних коштів. Це мінімальна сума, необхідна для підтримки життєздатності Видавництва з випуску зазначених газет і журналів культурологічного напрямку, при цьому варіант проекту Бюджетної пропозиції за програмою на 2017 р. у сумі 5.381,0 тис. грн не був погоджений Видавництвом;

- у випадку, якщо на 2017 рік граничний обсяг бюджетних видатків залишиться на рівні 2016-го, а саме 5.381 тис. грн, Видавництво не матиме змоги здійснювати свою діяльність у повному обсязі, що вкрай негативно позначиться на ринку українських культурологічних ЗМІ.

З огляду на вищевикладене, важливо, щоб Міністерство культури України розглянуло питання щодо ініціювання внесення змін до Державного бюджету України на 2017 рік. А саме:

- щодо розподілу видатків і внесення змін у Паспорт бюджетної програми 1801300 «Фінансова підтримка друкованих періодичних видань культурологічного напрямку, газет мовами національних меншин, фінансова підтримка гастрольної діяльності вітчизняних виконавців» на 2017 рік, врахувавши додаткове фінансування цієї статті видатків в сумі 3.351,7 тис. грн на 2017 рік (для фінансування ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» з Державного бюджету України, згідно з мінімальними потребами Видавництва на 2017 рік в розмірі 8.732,7 тис. грн);

- винести питання перед КМУ, ВРУ про фінансування редакції газети «Кримська світлиця» окремим рядком у Державному бюджеті України 2017 року та наступних років;

- надати додаткове фінансування у розмірі 2.450 тис. грн для усунення заборгованості щодо заробітної плати працівникам Видавництва та оплати податків, штрафів і пеней, що виникнуть у разі проведення перерахунку посадових окладів працівників за 2016 рік, у зв'язку з введенням у дію Постанови №292 від 06.04.2016 року. Погашення заборгованості виникне невідкладно внаслідок звернень до суду працівників видавництва про порушення цієї Постанови КМУ.

Повністю з річним звітом державного підприємства «Національне газетно-журнальне видавництво» можна ознайомитися на порталі «Культура», в розділі «Про нас» – «Аналітична діяльність»: <http://cultua.media/analtichna-djalnst/>.

Андрій ШЕКУН,
генеральний директор Національного газетно-журнального видавництва

КНИЖКОВА ДЕКОЛОНІЗАЦІЯ ТРИВАЄ

5 квітня Уряд ухвалив ключові документи на виконання закону щодо обмеження доступу на український ринок друкованої продукції антиукраїнського змісту. Віце-прем'єр-міністр В'ячеслав Кириленко повідомив, що мова йде про 2 Порядки, які визначають процедури надання дозволів на ввезення книг із РФ та/або походженням із РФ, а також вилучення з обігу продукції, що буде поширюватися в Україні без дозволів після введення в дію урядових рішень.

Віце-прем'єр-міністр зазначив, що обидва документи набувають чинності через 30 днів після їх офіційної публікації.

Дозволи буде надавати Держкомтелерадіо, на відповід-

ність критеріям оцінюватиме Експертна рада. Протягом 10 днів імпортер російської книги отримуватиме дозвіл або обґрунтовану відмову з вичерпного переліку причин, обумовлених законом. Дозвіл надається безоплатно та є чинним протягом дії угоди імпортера з власником прав на видання.

«З моменту набуття чинності документів ми офіційно відсікаємо поширення будь-якої путінської книжкової пропаганди, захищаємо та стимулюємо український книжковий ринок, а також заохочуємо наші видавництва до опанування тих сегментів книжкового ринку, які на 100% були «під росіянами», – наголосив В'ячеслав Кириленко.

У Львівському національному літературно-меморіальному музеї Івана Франка – кадрові зміни.

Надія ПАСТЕРНАК

Недавно його очолив кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики журналістики ЛНУ імені Івана Франка, відомий львівський франкознавець Богдан Тихолоз, який виграв конкурс на цю посаду. Перед тим розгорнув широку передвиборну кампанію у соціальних мережах, чим привернув до себе особливу увагу. А першим його кроком у музеї був оголошений конкурс на посаду... музейного кота, обов'язково рудого – з детально виписаними «кваліфікаційними вимогами». Тож за якийсь час до музею Івана Франка привезли двадцять котів із різних куточків України: Києва, Житомира, Харкова, Івано-Франківська...

Про креативний підхід до музейної роботи, про плани Богдана Тихолоза на новій посаді, завдання музею в сучасному світі, про Івана Франка і рудого кота – в розмові з нашими кореспондентами.

ПРО КОТА МУРЛИКУ І ВІЛЛУ НА СОФІЇВЦІ

– Як почувався кіт? Розкажіть трішки про нього.

– Добре. Ви його, зрештою, бачили. Народився він у підвалі, мав братика і сестричку, вигодувала його добросердна бабуся, а коли вже не могла цього робити – віддала волонтерам, які знайшли для нього сім'ю. Його там прийняли як рідного, але в тій сім'ї дитинка, як виявилось, має алергію на котів, тож батьки були змушені віддати улюбленця у притулок. Чотири місяці наш ко-

БОГДАН ТИХОЛОЗ: «МУЗЕЙ – ЦЕ МІСЦЕ, ДЕ ТВОРИТЬСЯ КУЛЬТУРА»

тик провів у ветеринарній клініці – чекав на нових господарів... Я думаю, що це приклад для наслідування для інших закладів культури – і не лише музеїв, а й для бібліотек, архівів. Це важлива соціальна робота, та й кіт у бібліотеці потрібен. А що? Там мишей нема? Уже сам запах кота тих мишей відганяє...

Ми уже побачили, що він приваблює відвідувачів. До нас приходять більше сімей з дітьми. Усі хочуть з ним зустрітись, несуть йому подарункочки: хтось мишку, хтось – м'ячик... Он там навіть стоїть скринька на зарплатню котові. Я не думаю, що це погано. Ми ставимось до нього, як до дитини. Наш кіт – львів'янин, галичанин, знає увесь контекст... Називається Мурлика, бо так називався кіт у Франковій казці

«Лис Микита». Зменшувально-пестлива форма – Мурчик...

Він має усі шанси стати новим символом музею, живим символом, хоча, розуміємо, що покласти усі надії на кота не можна. Люди мусять працювати... Мені здається, це був непоганий спосіб змінити уявлення про музей, той стереотип, що музей – це місце дуже тихе, спокійне, де нічого не відбувається. На жаль, таке уявлення в Україні дуже поширене. Якщо ми поїдемо на Захід, то побачимо, що музеї там – живі, це середовище, де постійно твориться культура, а не місце консервації культури. Та й сам Франко замислював свій дім, як дім діалогу, дім, де зустрічаються люди, де вони спілкуються. Він дуже довго цього прагнув, поневірявся по різних львівських квартирах...

Уявімо собі: чоловік, дружина, четверо маленьких діточок – і вони не мають постійного мешкання, тому для них той дім був такий омріяний. І збереглися спогади: коли Іван Франко прийшов сюди, то перше, що сказав: «Мамо, нарешті ми вже у своїй хаті». Як і кожна людина, він тішився, відразу ж посадив коло дому сад. Росли тут порічки, малина, багато квітів: настурції, мальви, айстри... Він замислював цей дім як родинну оселю, де всім має бути добре і затишно. Франкова сім'я оселилася в цьому будинку 1902 року – коли вдалося. Уже сам факт, що український письменник, який не брав хабарів, не продавався на виборах, а чесно, переважно літературною і журналістською працею заробив на це, – не так уже й зле. Мені не подобається укорінений стереотип, що Франко весь час бідував. Не завжди було однаково, але письменник чесно працює і чотирьох дітей вивів у люди. Старший син Андрій, який помер, теж був студентом універси-

тету. І його діти були гідними свого батька.

А на цю віллу він ще добирав кредит. Для будови мав частину грошей із ювілейного дару 1898 року (тоді відзначали 25-ліття його літературної творчості), були гроші з посагу дружини Ольги і власні заробітки. У 1900 році вони купили землю – дев'ять соток, поруч із ділянкою Михайла Грушевського, навіть в один день оформляли ці ділянки... Будівництво розпочалося у 1901 році. Ця ділянка з одного боку була на горі, то їй додатково треба було укріплювати – будувати підпірну стіну. З іншого боку – дуже колоритне, гарне місце – Софіївка, зелений район, Стрийський парк. Зараз це дуже престижна місцина, а колись була околиця Львова.

ДОРОГА ДО ФРАНКА

– Як Ви, черкащанин, прийшли до Франка, зайнялися дослідженням його творчості, а не свого великого земляка Шевченка?

– Я – вчительська дитина, походжу з родини українських філологів. Моя бабуся – вчителька української мови і літератури з дуже цікавою долею, вона була повністю паралізована, але продовжувала педагогічну діяльність. Я виріс у бабусі в пелені. Батьки обоє – теж українські філологи, випускники Київського університету, тому для мене українська мова і література, україн-

ська культура – природне середовище, це не є чимось таким, що мусив спеціально вчити.

Я ріс серед книжок, і серед книжок Франка також – на Черкащині, в селі Таранки Тарнівського району, яке добре знають археологи, тому що це найбільше поселення трипільської культури. Там є коледж Національного університету садівництва, де працювали мої дід і бабуся, а тепер працюють батьки. Отож я з краю Шевченка, і навіть є його далеким родичем по лінії сестри Катерини – з тої, що і Фотій Красицький (український художник, класик вітчизняного малярства і графіки, внучатий небіж Тараса Шевченка, – авт.). Він мешкав у селі Зелена Діброва, а моя мама – з села Козацького, і ті родини між собою поєднані. Я про це довідався вже у школярському віці.

...Коли в школі нам задали читати «Борислав сміється», то, потягнувши руку за цим томом у нашому двадцятитомнику, я витягнув інший – із філософськими працями Франка. Почав читати і був вражений, наскільки простою мовою, наскільки доступно, дохідливо і виразно чоловік міркував про складні філософські речі. На той момент Франко був для мене письменником зі шкільного кабінету літератури, який був вусатий дядько, який написав «Каменярі», «Вічний революціонер» – і все. А в цьому томі – «Що таке поступ?», «Мислі еволюції в

історії людськості», «Поза межами можливого»... Мене Франко так захопив, що привів потім до Львова.

– Що Вас найбільше вразило у постаті Франка?

– З одного боку, це великий інтелектуал європейський, а з іншого – людина цього не показувала, навіть не намагалася: «От я такий розумний, і мене шануйте». У Франка не було фальші, була природність, простота, й тому він міг говорити з людьми різних прошарків – із депутатами, з політиками, з університетськими професорами, і так само – із селянами десь в лісі чи в горах. Він від діалог на їхньому рівні, він розумів, що мудрий чоловік не повинен вивищуватися над людьми.

Якби це був не Франко, а якийсь інший письменник, я б до цього часу вже, мабуть, вичерпався, нудився, шукав щось інше. Я вже казав, що не замикаюся лише на Франкові. У мене є статті і про Шевченка, і про Сквороду, і шістьдесятників досліджую, але Франко – це людина-міст, людина, яка вибудовує місточки між Україною і світовою культурою, тому з ним ніколи не нудно. Маєш Франка – маєш Шекспіра, Гете, Мілтона, Байрона – і в цьому теж його унікальність.

Сама суть його особистості – відкритість. Це не була людина, яка тільки порпалась у чомусь одному. Тут – «Апокрифи», тут – «Зів'яле листя», тут – філософські праці, тут – економічні, політичні, мистецтвознавчі – і то все в тій одній голові вмещалося. Він знав усі середовища: і художник Труш його приятель, і композитор Людкевич – всі отакі люди були довкола нього. Тому Іван Франко – це дуже вдала постать для музею, бо музей має бути домом муз.

ПРО МУЗЕЙ МАЛО ЗНАЮТЬ

– Ми вже плавно перейшли до теми про Ваші конкретні плани на цій посаді. Які вони? Почнемо з найменших...

– Щомісяця, а в перспективі щотижня будуть відбуватися спеціальні заходи для дітей і для молоді шкільного віку – не тільки традиційні події з читанням

віршів Франка. Це будуть різні форми активностей. Наприклад, на Великдень – майстер-класи із писанкарства, тому що Франкова родина мала велике замишування до народних промыслів.

Вони цікавилися вишиванням, і в нас буде виставка вишивки майстрині з Донеччини, яка доповниться автентичними музейними вишиванками: одна – самого Івана Франка, є в нас і маленька сорочечка його єдиної донечки Гандзуні, є вишиванка сина Тараса. Вони зберігаються у фондах, люди їх не бачать. Вишивка – це щось дуже рідне, це – реліквія, тому думаємо про те, що варто зробити сучасні копії цих вишивок, щоб вони експонувалися постійно. Варто провести «Великдень по-франківськи», приготувати страви з Франкової кухні... В Івана Яковича є чудова п'єса для дітей «Суд святого Миколая», де він визначає, кому різочку, кому подаруночки роздати, тож думаємо організувати таку щорічну акцію «Суд святого Миколая» – для діточок із тих родин, які потребують допомоги.

Я мрію про те, щоб музей став доступним для людей із певними вадами фізичними. Зараз годі ступити до самого музею. Я вже кинув клич щодо пандуса...

– Багато у Вас відвідувачів?

– Про музей Франка мало знають, а він багатющий – 33 тися-

чі одиниць зберігання у фондах! Дві-три тисячі – в експозиції, десята частина того, що є. Решта лежить замкнене, але не можна сказати, що мертвим вантажем. Ось до Франкових днів у травні в нас буде ексклюзивна виставка «Скарби Франкового дому», і там експонуватимуться такі речі, які ніколи не виставлялися. Наприклад, срібна ложечка із вензелем, яку дружина Ольга подарувала йому в день весілля, – з датою їхнього шлюбу, Франків годинник, який має свою цікаву долю, цукерничка, срібні підставки під горнятка, фотографії. Будуть експонуватися зворушливі фото Франкових дітей, яких ніхто раніше не бачив... Деякі артефак-

шововними словами. Промоція – просування музею на культурному ринку. Та самої промоції замало, бо ми людей приведемо, а їх треба чимось зайняти, тому потрібна атракція. У музеї мають бути не просто експонати, а експонати атракційні, які не залишають людину байдужою.

Подивімося, як «беруть» відвідувачів сучасні музеї на Заході: не кількістю експонатів. Вони їх часто змінюють і думають про те, як їх подати, а тому, крім тих двох пунктів – промоції і атракції – має бути ще третій – інтеракція. Треба взаємодіяти з відвідувачем, пропонувати якісь види діяльності, причому різні, й тоді це дасть нам можливість залучити до музею туристів.

– Науково-дослідна робота – це фундамент музею, і якщо вона не проводитиметься на сучасному рівні, методологічному, то все решта буде, як то кажуть, енергія – гудок. Ми вже почали формувати повний корпус архівних документів, які стосуються Франка і його родини. Основна частина Франкового архіву зберігається в Києві, в Інституті літератури імені Тараса Шевченка, у відділі рукописних фондів і текстології.

Весь корпус – це п'ять з половиною тисяч одиниць зберігання, повний особистий архів Франка, який він заповів Науковому товариству імені Шевченка у Львові. Але з приходом радянської влади НТШ було знищене. Архів і осо-

ти не відомі навіть дослідникам. Виставка триватиме лише тиждень, бо там будуть дорогі метали, а це потребує додаткової охорони.

Для того, щоб залучити туристів, потрібно зробити кілька важливих речей, які я називаю ін-

ВІСЬ: ХАРКІВ – КИЇВ – ЛЬВІВ – ВІДЕНЬ

– Музеєві також треба налагоджувати систему міжнародних зв'язків. Для цього маємо місточки: асоціації українців, об'єднання, союзи, спілки в різних країнах... Мене називали кандидатом діаспори, бо кілька країн мене підтримали на конференції з дуже простої причини: я до них їздив. От приходить лист: «Приїжджайте до Риги і прочитайте лекцію про Франка», і я погоджувався, бо там є люди, які спрагли цього спілкування.

Я розмовляв у Відні з аспіранткою з Італії, яка науково вивчає Данте, вона зовсім не знала, що Франко його перекладав... Ми просто мало розказуємо про себе. У нас є дуже великі скарби, але ми не вміємо їх представити, як у тій приказці: «Вміла приготувати, та не вміла подати». Багато наших попередників уміли «готувати», а нам тепер треба вміти їх «подати», і подавати треба сучасними методами...

– Як Ви бачите наукову роботу музею?

биста бібліотека Івана Франка, де є близько 12 тисяч книжок, перейшли до Києва. Зараз вони зберігаються в надійних руках і в належних умовах.

Ідеї деяких гарячих голів «забрати все і привезти до Львова» мені не подобаються. Куди забрати? У яких умовах це все буде зберігатися? І хто з тим працюватиме? Інша річ, що ми повинні мати цифрову копію цього архіву, і вона вже частково зроблена.

Нам також слід пам'ятати про те, що приміщення музею – це дім родини, дім роду Франка, який має живих нащадків. Вони теж повинні приходити до цього дому, і вже у серпні цього року плануємо організувати таку зустріч. Я знайомий із Роландом Тарасовичем, онуком Івана Франка, їздив до нього на ювілей. Він зараз поїхав до Канади налагоджувати зв'язки з родиною. Онук Роланд – єдиний, є ще правнуки, є родина з боку доньки Ганни. От зараз збираємо цю інформацію.

Якщо вже такий модний глянець, як журнал L'Officiel Ukraine, випустив номер про «Книжковий Арсенал» і готується до нього аж так заздалегідь, то газеті «Культура і життя» було би соромно запізнитися з цією темою, адже Національне газетно-журнальне видавництво вперше братиме участь у фестивалі, хоч до нього ще треба дожити.

Любов ЯКИМЧУК

VII Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» пройде в Києві з 17 до 21 травня у приміщенні «Мистецького арсеналу», що недалеко від станції метро Арсенальна. Цей захід зухвало називають основною книжковою подією Східної Європи, і, побачивши кількість відвідувачів, у це можна почати вірити.

Основний акцент фестивалю цього року – поєднання літератури й мистецтва, тобто йдеться про безліч літературних презентацій, мистецьких акцій, лекцій та іншої краси літературного світу, а ще й про можливість придбати книжки у видавництві та подивитися в очі тим людям, які випускають таку красу, або тим, хто пропускає грубі помилки до друку. Хоч видавництва і поспішають видати до «Книжкового Арсеналу» якомога більше новинок, женьти у хвіст і в гриву, звісно, щоби продати побільше примірників та заробити, але ми з вами не будемо вважати це виправданням для них, правда ж? Література має бути якісною, зрештою, як і пірижки.

Традиційно на «Книжковий Арсенал» приїздить Президент України з першою леді, тому не дивуйтеся, якщо біля стенду видавництва «Вомора», «Темпора», «Лаурус» або «КСЛ» ви зустрінете за купівлею книжок того, кого бачите лише по телевізору.

Окремо на фестивалі представлять «Секцію ілюстраторів» зі своїми роботами, які можна купити на місці, або замовити в них малюнки для своєї квартири чи книжки. До речі, у згаданому номері українського глянца є ве-

ликий матеріал, присвячений новому поколінню українських ілюстраторів, завдяки яким українські книжки почали помічати за кордоном. Це, зокрема, Анна Сарвіра, яка увійшла до 75 кращих ілюстраторів світу і представляє цього місяця Україну на Книжковому ярмарку в Болоньї, а також Поліна Дорошенко, Іван Сулима, Анастасія Стефурак та Андрій Лесів і Романа Романишин (творча майстерня «Аграфка»). Дехто з них не пропустить і «Книжкового Арсеналу».

Ледве не забула сказати, що фокус-тема цьогорічного «Арсеналу» – це «Сміх. Страх. Сила». У прес-релізі організатори фестивалю пояснюють свій вибір так: «Цього року говоримо про природу сміху, його багатолікості і визначальну роль у часи криз, як ми сміємося сьогодні, коли звичний світ дезінтересується, і чи можна сміятися в такі часи. Фокус-тема під назвою «Сміх. Страх. Сила» об'єднає дискусії про політичний карнавал, чорний гумор та явища, з яких сміється український Інтернет. Важливим приводом для означення теми стала 175 річниця з часу виходу повного видання «Енеїди» Івана Котляревського – яскравого прикладу української сміхової культури. Відтак ми пропонуємо поглянути на цей текст через театральну візію (завдяки новій версії вистави «Енеїда» харківського театру-студії «Арабески»), перформативні формати (завдяки мультимедійній лекції-колажу Юрія Андруховича з елементами котляревщини), візуальну складову (завдяки тематичним виставкам ілюстрацій, плакатів, карикатур тощо), гастрономічний акцент».

Окрім українських письменників, на фестивалі прийдуть зірки світової літературної сцени. Запланована участь понад 50 відомих письменників, літературних діячів та митців, серед яких Джозеф Макелрой (США), Аскольда Мельничук (США), Джонатан Коу (Велика Британія), Франц Голер (Швейцарія), Мартін Поллак (Австрія), Звонко Каранович (Сербія), Карл Шльогель (Німеччина), Анжей Фрішке (Польща), Анна Хьоглунд (Швеція), Іржі Гаїчек (Чехія), Девід Саттер (США), Аугільд А. Сульберг (Норвегія) та інші, не менш цікаві творці прекрасного.

СМІХ. СТРАХ. СИЛА

Цьогоріч «Книжковий Арсенал» вирішив започаткувати традицію запрошення до України великих світових літературних фестивалів. Першим гостем у межах цієї спецпрограми стане Бірмінгемський літературний фестиваль (з ініціативи Британської Ради в Україні). Фестиваль другого за величиною у Великій Британії міста Бермінгем візьме участь у «Книжковому Арсеналі» із багатоплановою кураторською програмою, яка передбачає перформативну, освітню, дослідницьку, клубну складові.

А тепер варто взяти до рук олівці батькам, а також дідусям і бабусям дітей, та підготуватися до «Дитячої програми», яка має трохи хитромудру назву (бо не всі діти такі і вимовлять) «Про читання і прочитання: читати і думати».

«У подіях, об'єднаних цією темою, пропонуємо говорити про читання як складову розвитку критичного мислення, про книжку в освіті, практику промоції читання та стан критики укрдитлігу, про дитячі книжки жанру нон-

фікшн, про книжки на складні теми-виклики, – зазначають організатори. – «Нове.Діти» – саме той фокус, у який потраплятимуть нові формати роботи з дитячою та батьківською аудиторіями, нові автори та ілюстратори, нові доволакнижкові проекти, презентації нових ніш у книговиданні. Крім того, на відвідувачів чекатиме оновлений простір інноваційно-освітнього проекту «Мистецького арсеналу» для дітей та підлітків – Арсенал ідей».

Якщо минулого року свою авторську програму представляв Юрій Андрухович, то 2017-го спеціальні заходи розробила письменниця Оксана Забужко. Її кураторська програма називається «Розкажи мені про мене» (Література в світі глобального непорозуміння). Оксана Забужко пропонує розмову на 4 дії з Ольгою Токарчук, авторкою з Польщі (мабуть, буде йтися і про нинішню «праву» владу в Польщі, яка змінила деякі принципи роботи своїх культурних інституцій та, за чутками, має «чорний список»

митців). Також Забужко розпитуватиме Аскольда Мельничука зі США, Гайке Марію Йогенінг із Німеччини та українця Сергія Сингаївського.

Вони міркуватимуть про те, «що може література в світі, який значення перестав бути зрозумілим». «У світі, де стрімголов згораються зони комфорту, війни спалахують без оголошення, кризи стрясають країну за країною і ніхто не має врозумливого пояснення, ані що з тим робити, ані навіть як до того дійшло, бо всі, з «десіжин-мейкерами» включно, певні були, що «з нами такого статися не може», – пояснює Оксана Забужко в кураторському описі своєї програми.

Оскільки «Книжковому Арсеналу» йдеться про те, щоб бути на перетині мистецтв, то не обійдеться і без традиційної музичної програми та візуальних проектів і виставок. Цього року музика представлена міжнародним проектом експериментальної електронної музики та медіарту EM-VISIA за участю митців з Франції, Великої Британії, Польщі й України. Проект Павла Гудімова та Діани Ключко «Українська візуальна книга» представить цикл подій, на яких дискутуватимуть про візуальну книгу, українські видання про мистецтво, фотокниги, арт-буки.

Уже в приміщенні «Мистецького арсеналу» проходять перші приготування до фестивалю. На стінах розміщені портрети українських письменників та критиків із довгими язиками, що витягуються з рота простим рухом. На рожевих і жовтих язиках розміщені шматочки їхніх текстів або ж цілі вірші. Та ці портрети Ірини Озаринської вже стали приводом для багатьох селфі й фото, а також усмішок. Гадаю, Іванові Котляревському наш «Книжковий Арсенал» сподобався би.

ПІД СЛОВ'ЯНСЬКОМ ЗНАЙШЛИ СКІФСЬКИЙ МЕЧ

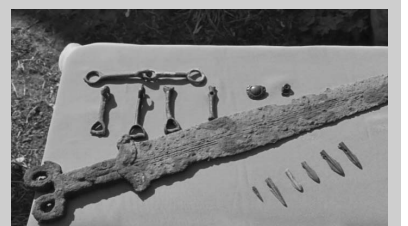
Унікальний скіфський меч віком 2500 років, знайдений під Слов'янськом у Донецькій області, передано на реставрацію до Національного науково-дослідного реставраційного центру України.

На церемонію передачі до Києва прибула зберігач фондів Слов'янського краєзнавчого музею Євгенія Калугіна. За її словами, древня знахідка потрапила до фондів музею після старту проекту «Музей відкрито на ремонт», який реалізується серед музейних закладів у містах Слов'янськ та Лисичанськ. У січні 2017 року місцевий житель подарував його музею до відкриття виставки.

Старший науковий співробітник, завідувач відділу Інституту археології НАН України, скіфолог Юрій Болтрик наголосив на унікальності знахідки. Відомий історик зазначив: подібні мечі древні скіфи використовували для бою близько V століття нашої ери ще у Передній Азії. За його словами, ця археологічна знахідка збереглася тільки завдяки особливостям природного середовища на Сході України, де була знайдена, – біля озер поблизу річки Сіверський Донець, природних соляних куполів цього краю; та є яскравим прикладом тогочасної зброї.

Коштовність меча підтверджує і реставратор Національного науково-дослідного реставраційного центру України Віктор Голуб. Каже, що його досить великий розмір – 75 сантиметрів – свідчить про те, що річ була створена для кремезного воїна, а бій ним проводився верхи з коня.

Міністр культури України Євген Нищук зазначив: такі знахідки є великою подією – як для істориків, археологів та реставраторів, так і загалом для української культури, адже свідчать про багатства історії українських земель. Наразі, за словами Євгена Нищука, Мінкультури приділяє велику увагу процесу реставрації стародавньої зброї, адже такі знахідки є дуже символічними і свідчать про певні історичні збіги. Міністр зазначив, що по завершенні реставрації знахідки, яка займе близько півроку, презентацію вже відновленого меча планують провести у Слов'янську.

«ДИВИНА» – ЦЕ КВІТКА, ЯКА РОСТЕ В СТЕПУ

На домовлену зустріч керівник фольклорного колективу «Дивина» Юлія Куліненко приходить разом із донькою. Ще б пак – секретів від шестирічної Віри у матусі немає.

Сергій ЛАЩЕНКО

Хто знає, може, це майбутня правонаступниця? Потенційний багнет або, точніше, плужок на великій культурницькій ниві? Тоді все правильно. Запитую пані Юлію: коли утворилася «Дивина» і в чому особливість колективу?

– Фольклорний колектив «Дивина» був утворений у Донецькому національному університеті в лютому 1998 року. В репертуарі – українські народні пісні різних жанрів, більшість із яких записані в експедиціях на Сході України або в українській діаспорі на території Росії (Кубань, Західний Сибір, Алтайський край). Водночас у нас багато пісень із різних регіонів України: Північне Полісся, Харківщина, Рівненщина, Київщина... Але після того, як ми опинилися в Києві, намагаємося більше представляти пісенне багатство саме Донеччини. Бо мало колективів там залишилося, а в Києві наш донецький регіон презентуємо лише ми.

– Можете сказати трішки більше про те, які люди потягнулися до Вас? Як довго Ви їх збирали?

– Оскільки колектив був переважно студентський, то наш склад постійно змінювався. Одні закінчували навчання, на їхнє місце приходили інші. З різних факультетів: є фізики, історики, філологи, математики... Я закінчила Донецький державний інститут штучного інтелекту – за спеціальністю «Філософія та релігієзнавство». Зараз у Києві опинилися дівчата з різних складів «Дивини». Тут ми згуртувалися

Юлія і Віра Куліненко

вже за географічним принципом; тобто об'єдналися ті донеччани, хто виїхав саме до Києва.

– Чому така назва – «Дивина»?

– Є така жовтеняка квіточка, яка росте в нашому степу. Було багато варіантів найменування у 1998 році, але зупинилися саме на цій романтичній назві. Ансамбль виріс із дитячого колективу. Спочатку в нашого керівника був дитячий гурт «Співаночки», певний час обидва колективи існували паралельно, потім усе злилося у «Дивину». Зараз є думка відтворити і «Співаночки» у столиці. Дітей ми зберемо.

– Ваше бачення проблеми Донбасу? Чи не проляже реальна межа між «нашим» і «їхнім» Донбасом навіть після примирення? Адже на нашому боці більша концентрація українського, а там – штучне вихолощення, рішуча, керована з Москви деукраїнізація.

– Я бачила проблему і звідти, і звідси. Однак не можу сказати, що уявляю всю картину. Мабуть, мало хто може цим похвалитися... Думаю, що зараз розмежування поглиблюється. Як через блокаду, так і через інші фактори. Треба більше думати про людей, а не про території. А в нас іде боротьба за території, а люди на вторинному плані. Як би не було важко, а всенародне повстання в Донецьку навряд чи почнеться. Бо прості мешканці там ні на що не впливають. Якби лише від настроїв людей усе залежало, то й ДНР не було б... У Харкові влада оперативно спрацювала, і нічого такого не сталося.

– Ідею виступів у Західній Україні «Дивина» не розглядає? Адже так важливо показати там саме народну культуру Донецького краю. Щоб його не сприймали тільки через призму АТО...

– Ми виступаємо скрізь. Ще до 2014 року об'їздили з «Дивиною» майже всю Україну. Були на багатьох фестивалях у різних куточ-

ках нашої держави. У Львові виступали влітку 2015 року. А не так давно одну дівчину з нашого колективу ми видали заміж за... закарпатця. Сам він з Іршавського району, а весілля молодята відгуляли в Хусті. Нас там дуже тепло приймали люди, і наші пісні всім сподобались. Закарпатці були у захваті, казали: ми такого ще ніде не чули!

Була «Дивина» і за кордоном: у Німеччині, прибалтійських країнах, у Росії. Ми відкриті для всіх пропозицій, звідки б вони не надходили. У березні повернулися з Південно-Африканської Республіки. Нас – як фольклорний ансамбль і учасників проекту «Каїсе-дра росте, де хоче» – запросила українська діаспора. І ми вирушили на святкування українських днів у Кейптауні, прихопивши з собою фільм Looks Like Home Громадського телебачення – про нас як про переселенців...

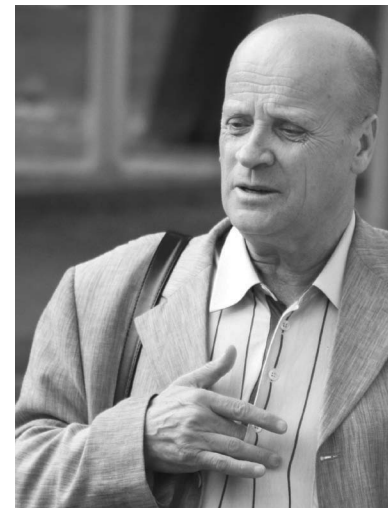
Зараз «Дивина» продовжує збирати, досліджувати й виконувати фольклор Донеччини в усій його автентичній красі й первісному звучанні. Скажімо, на початку року в Чернігові ми показали глядачам обряд «маланкування», який у рідному Донецьку востаннє проводили ще в січні 2014 року. Також дівчата виконали цікаві шедрівки і маланки з Донеччини. Сподіваюся, донесемо цю частинку нашої культури і до інших регіонів України.

– А як донька почувалася в Києві? Не сумує за рідним містом?

– Ми виїжджали, коли Вірі було лише три роки. Тому їй складно порівнювати, де краще. Звичайно, зручніше, коли поряд не лише батьки, але й дідусі та бабусі... Але старші вимушені були залишитися там. Віра потрапила в дуже хороший клас у школі. Навчається за програмою «Росток». Тож у неї все добре. І я рада, що вона не байдужа до народної пісні!

Мене вкрай здивувала і збентежила відмова Міністерства культури України виділити кошти на оплату оренди театру імені Івана Франка для врочистостей з приводу закриття XVII Міжнародного конкурсу з української мови імені П. Яцика 16 травня.

У Положенні про Міжнародний конкурс з української мови імені П. Яцика, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 15 липня 2008 року за № 643/15334, зазначено, що «Організаторами Конкурсу є Міністерство освіти і науки України та Ліга українських меценатів. До участі в організації та проведенні Конкурсу залучаються Міністерство культури і туризму України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство оборони України, Національна академія наук України, представники творчих спілок, громадських та освітанських організацій, світової української діаспори».

в Українській Державі; і чи може дійти до їхнього розуміння те, що наш проект спрямований на піднесення соціального престижу державної мови в Українській Державі, а, отже, й на виховання патріотизму.

МИ «НЕ СВОЇ» ДЛЯ МІНІСТЕРСТВА...

Міністерство виконувало свій обов'язок, сплачуючи оренду театру для цього заходу, в якому неоднораз брали участь Президенти держави, голови Верховної Ради та інші високопосадовці. Навіть у часи президентства Віктора Януковича ми мали від Міністерства підтримку нашого проекту.

До Вашого відома даю таку довідку. Міжнародний конкурс з української мови імені П. Яцика – найбільший і найрезонансніший проект в Україні і діаспорі за всі роки нашої незалежності. В ньому беруть участь мільйони школярів, студентів, учнів профтехучилищ та курсантів навчальних закладів Міністерства оборони, світова українська діаспора. Невипадково на сцені театру поряд із прапорами України стоять прапори кількадесяти держав (тих, де також відбувається наш мовний марафон).

Вашим експертам, які вирішують, котрі проекти профінансувати, а котрі зігнувати, також корисно б це знати. Бо в мене виникає питання, де вони живуть, що вони знають про проблеми національного будівництва і катастрофічний стан державної мови

Ви, вибачте, як неофіт на міністерській посаді, можете цього не розуміти, але Вам мали б підказати Ваші дорадники, що з державного бюджету Міністерству виділяють цільово кошти «на підтримку української мови». Куди діває їх Міністерство? Не хочеться так думати, але ловлю себе на підозрі, що у Вашому Міністерстві владарює її величність корупція, бо у Вас є «свої» і «не свої». І до «не своїх» віднесено нас із нашим націєтворчим проектом.

Сприймаю ігнорування Міністерством нашого патріотичного проекту як тривожний симптом: у Міністерстві культури немає жодного натяку на якісь національні сентименти, і при цьому хочу запитати, чи це справді Міністерство культури України і чи Ви справді український міністр? Чи, як актор, тільки граєте його роль?

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ,
виконавчий директор Ліги українських меценатів, голова Координаційної ради Міжнародного конкурсу з української мови імені П. Яцика, лауреат Національної премії імені Т. Шевченка

ЄВГЕН РОМАНЕНКО: «Я ХОЧУ, ЩОБ УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР КОЛИСЬ ЗДОБУВ GRAMMU»

Уперше гурт TaRuta, що виконує етнічну музику в стилі world music, гучно заявив про себе 2008 року на фестивалі «Країна мрій». 2009-го колектив став лауреатом XX ювілейного Національного фестивалю «Червона Рута».

Дебютний студійний альбом «Народжені в любові» і перший відеокліп на пісню «Лелека» побачили світ у 2010 році.

Стрижем TaRuta є дослідники фольклору та професійні музиканти Євген і Олена Романенки, Тарас Козак (ударна установка, ксилофон, перкусія), Олександр Атамась (бас-гітара), Ростислав Мамадлоіков (гітара) і Ярина

– Тож перше запитання до Євгена – цілком природне: про найближчі плани колективу.

– Найближча подія, найпотужніша для групи TaRuta – це презентація у великому концертхолі у Вільнюсі. 29 квітня ми представимо наш новий альбом, який зробили спеціально для литовського ринку. Він буде називатися Už Jūsų ir mūsų laisvė, в перекладі українською – «За вашу і нашу свободу». Хочемо повезти туди нетипові для рок-музикантів образи. Будемо виступати в українському стилі «під ляльки-мотанки». Наш образ буде провокативний і український водночас.

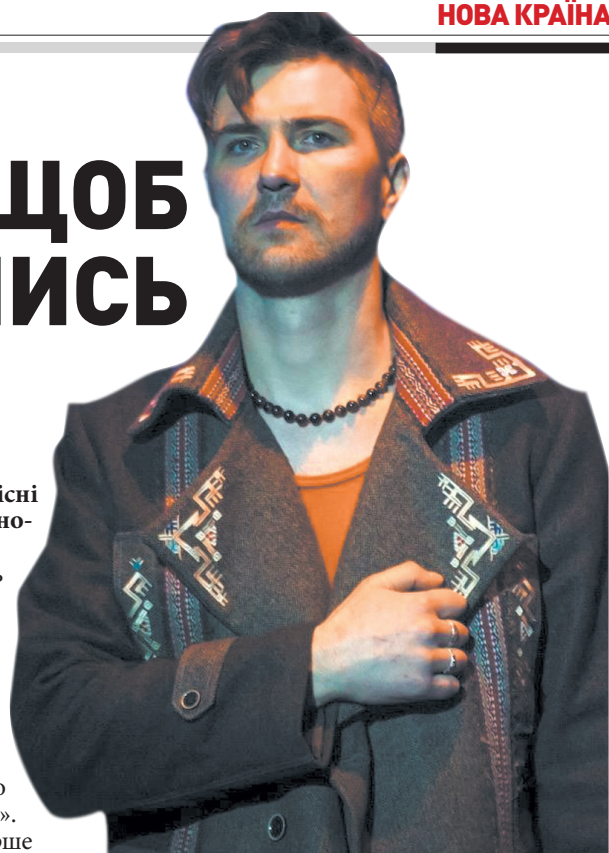
До альбому увійдуть чотири композиції українською мовою. Це пісні про героїв сучасності. Ми їх написали під час війни на Сході України і присвятили нашим сучасним лицарям – укра-

ців Грицеві Герчаку, який 25 років відсидів у ГУЛАГу, 7 місяців і 10 днів перебував у камері смертників. Він чекав страти, проте, коли помер Сталін, за амністією, смертний вирок замінили на 25 років ув'язнення. Відбував покарання в таборах Воркути. Учасник повстання 1955 року на 4-ій шахті. Його знали у колі шести-десятиків також як гарного художника.

Я був з ним знайомий особисто. У ті часи, коли він ще мав нормальне здоров'я і міг прилітати до Києва, ми зустрічалися неодноразово, і він мені подарував цю пісню, яка називається «Верхи мої, верхи». Литовською мовою її переклав для нас поет і перекладач Владас Бразюнас. Є ідея здійснити переклади

– Які ще пісні увійдуть до нового альбому?

– Ще будуть дві пісні литовською мовою – на поезію Шевченка в перекладі Владаса. Але це поезія, що не увійшла до його «Кобзаря». Власне, вперше зазвучить литовською мовою «Рече та стогне Дніпр широкий» і вірш «Не так ті вороги, як добрі люди». Пісні на слова Тараса Шевченка під час Майдану були знаковими. «Не так ті вороги...» – це, взагалі, вірш, написаний настільки пророчо, що підходить до всього, що у нас зараз відбувається.

Товкайло (народні духові інструменти).

Гурт експериментує з джазом, фанком, диско, ф'южном, етнопанком, етно-дабом, електронною музикою та займає активну громадянську позицію. Колектив був одним із хедлайнерів сцени Майдану 2013–2014 років та є активним учасником волонтерського об'єднання «Музичний батальйон».

Днями до редакції газети «Культура і життя» завітав лідер гурту TaRuta Євген «Іжак» Романенко.

їнським військовим. Чотири пісні – литовською мовою, і присвячені вони героям минулщини.

Наприклад, «Місяць – справжній батько його». Це старовинна партизанська пісня литовських лісових братів. Ми зробили сучасне аранжування, написали приспів. А вже в сучасній пісні обов'язково повинен бути приспів, щоб вона запам'ятовувалася, щоб її всі співали. Наша мета – дати нове дихання цій старовинній композиції.

Друга пісня литовською – авторська, належить одному з останніх українських повстан-

цієї пісні мовами тих націй, сини і дочки яких сиділи разом із вуйком Грицем у таборах і постраждали за любов до своєї Батьківщини.

Скажу декілька слів про перекладача. Це людина, яка здійснила сучасний переклад Шевченка у Литві і видала «Кобзар» литовською мовою. TaRuta були на цій події. Під час міжнародного книжкового ярмарку у Вільнюсі Владас Бразюнас представляв свого «Кобзаря», а ми співали пісні на слова Тараса Шевченка.

Тож наша мета – популяризувати Тараса Шевченка в Литві як нашого пророка. Бо Литву він дуже любив і завжди згадував Вільнюс як місто, де отримав першу художню освіту. Для нас теж Тарас Григорович і Вільнюс нерозривно пов'язані. Пам'ятник Шевченкові у Вільнюсі 2011 року відкривали і з нашою участю.

Остання, дев'ята пісня – «Обітниця» – знакова для Литви, і ми хочемо, щоб її знали і в Україні. Це композиція гурту Skyle – патріотичного та дуже відомого колективу. В оригіналі вона співається про Литву. Але коли гурт

приїжджав на Майдан, вони зробили адаптацію і співали цю пісню про Україну. Skyle їздив разом з нами в АТО у 2015 році. Ми виступали перед нашими військовими прямо в полях, у військових наметах, у пилюці. Коли вони виконували «Обітницю» з акцентом, але українською, там хлопці просто всі вставали і плескали стоячи.

Ми хотіли, щоб «Обітниця» закінчила цей альбом. Буде так: перший куплет Skyle співати-

ме литовською про Литву, другий заспіває TaRuta українською про Україну. Це пісня буде для литовського ринку, а для українського зробимо її україномовний варіант. Skyle виконуватимуть перший куплет і приспів українською мовою.

– Я зрозумів, що гурт TaRuta взяв курс на європейський ринок, на підкорення найвідоміших світових сцен?..

– Вперше за 9 років існування гурту ми зрозуміли, що не такі вже й талановиті, не такі вже геніальні, і треба звертатися за допомогою до професіоналів. Тому зараз ми розпочали роботу з продюсерським центром FDR, який намагається, грубо кажучи, зліпити з нас

«цукерку» – гурт американсько-європейського зразка, який міг би конкурувати в стилі world music із такими всесвітньо відомими гуртами, як, приміром, Deep Forest.

Ідея була така: якщо Емир Кустуриця зміг спровокувати ажіотаж і моду на балканську культуру, чому ми не можемо зробити модною культуру українську? Один колектив, лише музиканти – цього не зроблять. Над цим має працювати велика команда, яка буде вигадувати образи, творити музику, стежити за тенденціями в сучасній естраді. Просто треба підходити до цього професійно і по-сучасному.

Пригадуєте, свого часу на піку популярності у нас була ірландська музика. Ми кожного року дивимося переможців Grammy в нашій номінації. В основному перемагають або африканські, або індуські фольклорні гурти. Насправді ми можемо зробити так, щоб і український фольклор у сучасній обгортці теж колись здобув Grammy.

– І що Ви для цього робите?

– Зараз ми подали заявку на дуже знакову і престижну для музичних гуртів подію у world music; це – The WOMEX Showcase. За всю історію WOMEX із українців там виступали тільки «ДахаБраха».

Візьмуть чи не візьмуть нас – невідомо, тому що треба відповідати дуже серйозним критеріям. Приміром, потрібно показати графік виступів у Європі за поточний рік, у яких серйозних фестивалях гурт брав участь тощо. На шоу-кейсах музикантам дають можливість виступити перед продюсерами і фундаторами фестивалів world music усієї Європи. Організатори нічого не оплачують, музиканти їдуть за свій рахунок, живуть за свій рахунок, до того ж сплачують внески, які потім не повертаються.

Це витратно, але це можливість донести свій музичний матеріал до європейських продюсерів і букінг-агентів, тобто тих людей, котрі, грубо кажучи, твій продукт будуть продавати у Європі. Адже європейський шоу-бізнес не працює напряму з виконавцями, лише з агентами. Але для того, щоб з тобою працювали в такий спосіб, треба мати якісний продукт, який би міг зацікавити тих організаторів і агентів на таких шоу-кейсах. І це більш дієво, ніж просто виступи в європейських пабах.

– TaRuta відомі своєю волонтерською, просвітницькою діяльністю...

– Уже впродовж кількох років працюємо тільки з одним волонтерським об'єднанням, можна сказати, стали його частиною. Це «Музичний батальйон», до якого, окрім нас, входять гурти «Тінь Сонця», «Гайдамаки», «Друже Музико», співачка Ейра та інші.

Також допомагаємо робити фестивалі українського року «Дунайська Січ» в Ізмаїлі. Їзимо з просвітницькою метою в музичні школи, училища, музичні уні-

верситети – показуємо сучасну українську культуру, презентуємо нашу збірку пісень «Ой, у гаю, при Дунаю», випущену «МузБатом». У такий спосіб налаштуємо тамтешню молодь на те, що Південна Бессарабія – завжди була частиною України, що Дунай постійно оспівується в українських народних піснях. Заодно показуємо їм сучасну українську естраду, возимо до них кобзарів, письменників. Тарас Компаніченко, Василь Лютий їздять також туди з просвітницькою метою, абсолютно безкоштовно. Тож займаємося волонтерством і припиняти не збираємося.

– Наближається перший ювілей гурту. Чим плануєте потішити українську публіку?

– Після закінчення роботи над Už Jūsų ir mūsų laisvė – ми всерйоз беремося за український альбом, адже наприкінці листопада нам і справді буде десять років.

10 років від нашого першого концерту, який ми провели на день студента в музично-педагогічному коледжі на Русанівці – 17 листопада 2007 року. Цей день вважаємо датою народження гурту. Ми хочемо відзначити десятиліття новим альбомом, новим звуком, новими піснями, новим образом і грандіозною презентацією. Хочемо зробити вибух. Будемо готуватися, працювати.

А літо в нас уже все розплановане. Мушу сказати, що ми не встигли й прорекламувати, що робимо отакий військово-патріотичний альбом для Литви, як у нас одразу з'явилось дуже багато запрошень. І літо буде насичене: Литва, Латвія, Естонія, Україна.

Намагалися Білорусь хоч трошки концертами захопити, але ми в них не проходимо «політичну перевірку». У них є такий «відділ», який всіх артистів перевіряє. Минулого року виступали в них на фольклорному фестивалі, а цього горіч хотіли приїхати з сольним концертом у музичний клуб, але поки що нам дозвіл не дають.

– Які найбільш знакові події в житті гурту за ці майже десять років?

– Перша знакова подія для нас – виступ на великій сцені. Це наша альма-матер – фестиваль «Країна мрій», 2008 рік. Нам дуже поталанило, що перші наші аматорські записи, які ми робили у себе в квартирі, а потім зводили у студії, сподобалися Олегу Скрипці та його дружині. І вони нам, молодому гурту, якому тільки півроку було, дали можливість виступити на «Країні мрій». Це для нас був стимул працювати і вдосконалюватися.

Далі подій було багато, але ще однією знаковою була наша участь у Революції Гідності. Спочатку приходили співати під гітару, а потім уже, коли два Майдани об'єдналися, з 1 грудня ми почали допомагати на великій сцені. Нас постійно запрошували туди грати, а після 19 січня я став ще й одним із чотирьох ведучих. Коли Майдан горів, у всі ці важкі найхолодніші ночі, ми завжди були на сцені, завжди співали.

Пам'ятаю, на Водохреща на Грушевського розпочалося протистояння, полетіли перші коктейлі Молотова, уже спалили автобус. Ми стоїмо на сцені втрьох (я, Олена – вокалістка і Ярина – сопілкарка), співаємо під гітару і сопілку козацькі пісні, у дівчат сльози на очах, і вони мені пошепки кажуть: «Як можна оце тут співати, коли там людей убивають?» А там вибухи шумових гранат...

18–20 лютого ми теж усі були там. Якраз так вийшло, що 18 лютого вдень ми в будинку звукозапису записували разом з гуртами «От Вінта» і «Козак Систем» програму «Нова Шевченкіана» до 200-ліття Тараса Шевченка. Співали свої пісні на слова Шевченка для телевізійної програми. Тільки записалися, всі разом залишили автомобілі під охороною і пішки пішли на Майдан. Ми прийшли, а він вже горів...

Євген Нищук одразу забрав мене на сцену і попросив його замінити, бо він увесь день там надривав голос, намагався підбадьорити людей. Кричав на міліцію, на «Беркут». І від того моменту ми там були до кінця. Щоночі нашим завданням було підтримувати, співаючи, бойовий дух.

Із грандіозних мистецьких досягнень можу виокремити участь у дуже гарному міжнародному фестивалі, який називається Euroradio Folk Festival і щороку проходить в іншій країні. Кожен з учасників представляє свій національний сучасний фольклор. Туди музиканти теж їдуть за свої гроші. В ідеалі, участь має оплачувати держава, але ми поїхали туди одразу після Революції Гідності. Ми розуміли: в країні така ситуація, що ніхто нам коштів на це не виділить, тож просто відклали гроші зі своїх гонорарів. Того року захід проводився в Кракові. Усе місто – це майданчики фестивалю: на вулиці, в концертних залах... 5 днів World

Music Fest європейського фольклору – етнічні колективи з усієї Європи. Навіть Південна Корея прислала свій колектив. Це було незабутньо і справді престижно.

– Один із Ваших альбомів має назву «Небесна сотня». Оскільки Ви вже торкнулися теми Майдану, розкажіть на завершення про цей альбом, про його значення для Вашої творчості.

– На сьогодні у нас є три повноцінні альбоми. Перший називається «Народжені в любові» (2010). Ми його справді народжували. У 2013 році вийшов другий альбом – EthnoLab. І третій – це міні-альбом, який ми записали під час Революції Гідності. Там усі пісні, які ми виконували на сцені Майдану, а називається він «Небесна сотня».

Взагалі, дуже цікава історія з цим альбомом і з цією композицією. Я був проти написання будь-яких пісень про Небесну сотню. Коли на Майдані все закінчилося, приблизно на початку березня почали приходити поети, піснярі та проситися на сцену з піснями про Небесну сотню, на що я їм відповідав: «Люди, а де ви раніше були?»

Та от до мене підійшла Зоряна Паламарчук. Це наша поетеса, яка теж постійно виступала, підтримувала своєю поезією мітингувальників. Вона підійшла і сказала: «Євгене, у мене є такий текст, і я вважаю, що тільки ви маєте право написати пісню про Небесну сотню, подивіться».

Ми подивилися колективом, попросили Зоряну дописати приспів і, зрештою, записали її. Це важка пісня. Коли її співаєш, сльози виступають на очах.

Тому ми її виконуємо дуже рідко і на відповідних заходах. Наприклад, співали у парламенті Литви. Коли там була офіційна делегація України, нас попросили взяти участь у події та заспівати цю пісню. Так у парламенті Литви була вшанована Небесна сотня.

Спілкувався Євген БУКЕТ

ОЛІВЕЦЬ, НАТХНЕННЯ, ВЕСНА, ГРАЦІЯ...

Чіткі лінії та довершеність форм, неймовірна яскравість у чорно-білій палітрі та гармонійне поєднання жіночої тендітності з чоловічою міцністю – це еротичне мистецтво художника та скульптора Богдана Голояда.

Наталія АНТОНЮК

У Центральному будинку художника в місті Києві відбувся його дебют: митець уперше представив свої роботи для широкого загалу.

Його картини вражають із перших секунд. Відвертий спалах такої життєствердної сили потрібен нам, як ковток води: ми останнім часом зачерствіли у дріб'язкових буденних проблемах, втративши почуття краси та пристрасті.

живання були даремні: і звичайні українці, і маститі митці залишали тільки позитивні відгуки.

– Богдане Марковичу, розкажіть трохи про представлені для виставки твори.

– Над цими роботами працював останні три роки. Скрупульозно відібрав найбільш вдалі. Еротичне мистецтво – життєствердне, загальнолюдське у своєму спрямуванні, воно не має ніяких часових обмежень. Картини не перенасичені зайвими деталями, адже досконалим є те, від чого нема що забрати.

– Досить рідко в Україні можна побачити цей вид мистецтва.

– Є така закономірність: чим менше культури, тим більше пейзажного живопису. В італійців дуже багато міфологічного фігуративу – це показник високої культури. У нас же загальний

Богдан Голояд – послідовник італійського академічного реалізму. Його вчителями свого часу були Микола Стороженко, Іван Макогон, Емануїл Місько. Нині його твори можна побачити у приватних зібраннях США та Європи. Богдан Голояд є автором розписів костюлу в місті Рогатині та київської греко-католицької церкви Святого Миколая, що на Аскольдовій могилі. Дерев'яне роз'яття кафедрального католицького храму Святого Олександра в Києві – ще один твір митця.

Богдан Голояд – син відомої діячки ОУН-УПА, зв'язкової та помічниці Петра Федуна, поетеси Галини Голояд (Марти Гай). Саме завдяки маминій підтримці Богдан зробив свої перші кроки у світ мистецтва. «У нас вдома панувала творча атмосфера. Скрізь – книги. Завдяки мамі з восьми років став навчатись образотворчого мистецтва», – пригадує художник.

Богдан Голояд дуже хвилювався, думаючи про те, як відвідувачі сприймуть його творчість. Пере-

рівень невисокий: тому в художників переважають теми пейзажів та морська тематика.

– Розкажіть про особливості роботи над еротичними творами мистецтва.

– У багатьох людей є переляк: «Як я в себе вдома поставлю скульптуру оголеної жінки?» Це подвійна мораль із совкових часів.

З іншого боку, реалізм – дуже складна тема, і художники часто уникають її. Хорошої натури в Національній академії образотворчого мистецтва й архітектури немає, моделям платять «три копійки», тому туди ніхто не хоче йти позувати.

Красиві моделі віддають перевагу роботі з фотографіями, бо ті спроможні більше заплатити, і праця їх очікує менш виснажлива. Під час роботи над картиною модель не повинна рухатись понад годину, а якщо майстер творить скульптуру, то вона має протягом кварталу кілька разів на тиждень працювати по 2–3 години. Це дуже складно.

йти друзі: в Ботанічно-му саду буревій зламав червону вербу. Це була ціла спецоперація.

– Ви є автором надгробку для героя АТО Сергія Шкарівського, який загинув під Іловайськом. Зро-

шей. Коли ви через англомовні джерела спробуєте знайти щось із сучасного мистецтва України, то потрапите на кількох кураторів, які вкажуть на певних художників. В кінці ви дочитаєте, що ніточки ведуть до певного політика.

– Чому Ви раніше не виставлялись?

– У нас приватні галереї дорого просять за приміщення та нічого не роблять для реклами. В Україні немає музеїв, які б купували твори мистецтва, колекціонерів такої майже немає.

Український художник не може самотужки подати заявку у пристойній галереї світу, це повинна зробити якась офіційна установа, яка подібним займається.

– Що Вас як митця засмучує найбільше?

– Найбільше обурює штучне звуження України до примітивної «шароварщини». Нашу державу вважають такою собі екзотичною провінцією. Раніше художники, які обслуговували ідейний партапарат, ховалися за совковою концепцією: неважливо, що ти робиш, а важливо як. І в цьому полягає мистецтво. Зараз маятник хитнувся у протилежний бік: неважливо, як ти робиш, а головне – що. І це односторонньо, і те. Насправді важливо «що» і «як» ти робиш.

Богдан Голояд показує свою майстерню в Києві. Тут немає творчого безладу, скрізь панує продуманість та акуратність. Людина, яка любить красу, оточує нею себе й у звичайному житті. У кімнаті – красиві раритетні меблі, дерев'яні двері з власноруч вирізьбленим орнаментом, граційні скульптури Адама та Єви. Все гармонійно. Ось, наприклад, люстру художник обирає дуже довго – поки не знайшов ту, яка ідеально підійшла до загального інтер'єру приміщення. У центрі невеликої кухні – пюпітр для нот: у вільний час художник грає на кларнеті.

А ще впадає в очі те, що в майстерні дуже багато картин та скульптур, моделлю для яких була донька художника – Марта, її він назвав на честь своєї матері. Світла та ніжна дитяча усмішка прикрашає творчу студію. У цьому оазисі краси Богдан Голояд проводить багато часу, адже, як казав Мікеланджело Буонаротті, мистецтво ревниве: воно вимагає, щоб людина віддавалася йому повністю.

– Ви не лише художник, але й скульптор. Як вдається поєднувати два види творчості?

– Це лише допомагає. Таке поєднання різних видів мистецтва дозволяє краще бачити об'єм, ракурс тощо.

Основна вада всіх посередніх майстрів – амбіції. В результаті, всі роблять те, що їм легко, що вдається найліпше. Я глибоко переконаний, що якраз ті риси, які слабші, треба з більшим зусиллям та більшою кількістю часу «підтягувати», тоді в цілому майстерність буде потужніша, життєздатніша.

Мій критерій оцінки мистецтва такий: митець повинен творити такі речі, які ніхто не може повторити. А якщо інші майстри зможуть досягти такого ж рівня, то вони не повторюватимуть за іншим митцем, бо це буде для них образою. Вони будуть мовою такого ж високого рівня розказувати про свої почуття, емоції.

– На виставці виділяється дерев'яна скульптура Ікара...

– Це бароко з присмаком модерну. Невластива для мене робота, бо вона дуже драматична. Ікар символізує молодість, юнацький максималізм, запал, щирі сподівання та водночас брак досвіду. Наші герої – молоді хлопці, які загинули на Майдані, – теж «ікари». Вони хочуть світла для нашої України, але гинуть, обпаливши крила. Помирають – замість того, щоб жити, творити, виховувати дітей.

– Наскільки складно працювати з деревом?

– В Україні немає дерева для виготовлення скульптур. Його ніхто не заготовляє. Матеріал для моєї скульптури допомогли зна-

били це безкоштовно. Чи працюєте зараз над подібними проектами?

– Я пропонував свої послуги нашим можновладцям, однак безрезультатно. Хоча у зв'язку з декомунізацією, в Україні для скульпторів багато роботи. У мене, зокрема, є творчі проекти на вшанування пам'яті Євгена Чикаленка.

– В українському мистецтві багато політики?

– Скрізь панує корупція. Жадність і тупість – головні біди України. Візьмемо, наприклад, відкриті конкурси: це ж рівень телешоу! Коли йдеться про меморіал у центрі столиці, не може бути відкритих конкурсів, бо все перетворюється на тендер: хто дешевше зробить, хто згодиться на більший «відкат».

Конкурс треба проводити так, як це робиться за кордоном: коли ініціатор уже має на увазі хороших виконавців, всім дає аванс на розробку конкретної пропозиції. І хто виявляється ближчим йому по духу, з тим далі працює.

Ще є загальносвітлова схема відмивання гро-

НАРЕШТІ «САША...» ВДОМА

Одна з найвідоміших сучасних українських драматургів **Наталя Ворожбит** та одна з найбільш продуктивних режисерів нової генерації **Тамара Трунова** – зійшлися в єдиному творчому тандемі на камерній сцені Київського академічного Молодого театру.

Олександра ВЕРЕС

Автори досить обережно звертаються до дуже делікатної для сьогодення теми, показуючи глядачам історію жінок, які несуть великий тягар на своїх тендітних плечах.

На основі п'єси, написаної в 2015 році на замовлення британського театру Traverse, вже неодноразово створювалися вистави у Шотландії, Білорусі та Росії (там вона навіть була номінована на найвищу російську театральну премію «Золота маска»). І ось тепер драма знайшла своє місце й на Батьківщині. Нарешті «Саша...» вдома. Твір, написаний російською мовою спеціально для першої постановки на українській сцені, був перекладений на так званий суржик. Режисер Тамара Трунова так коментує мовне питання: «Ми порадилися, Наталя Ворожбит сказала, що не чує п'єсу літературною українською, бо жива мова, а жаль чи на щастя, зараз здебільшого така».

У виставі лише три герої: полковник української армії Саша (народний артист України Валерій Легін), який помер не на фронті, а у ванній – від серцевого нападу; його дружина Катя (заслужена артистка України Вікторія Авдеєнко), котра займається похованням; та його вагітна падчерка Оксана (Ана-

тасія Євтушенко). Камерна сцена передбачає близькість акторів і глядачів – між ними та першим рядом лишається інколи декілька кроків. На такій відстані може бути тільки два варіанти сприйняття: вірити або ні. Актори своєю грою відповідають на це питання однозначно: вірити.

«Саша, винеси сміття» – це історія про нелегку жіночу долю, розказана простою мовою побуту. Більшу частину сценічного простору камерної сцени займає прямокутна дерев'яна конструкція, схожа на велику скриню, що в різних сценах трансформується з поминального столу в частину цвинтаря. По периметру сценічний майданчик застелений килимовою доріжкою у кольорову смужку, а біля стіни стоїть накритий рушником чугунок із тістом. Більшість інших елементів побуту актори демонструють в уявній взаємодії. Таке режисерське рішення дозволяє не відволікати увагу глядачів на бутафорію. Очевидно, коли Катя просить Сашу винести сміття, річ зовсім не про склянки та папірці...

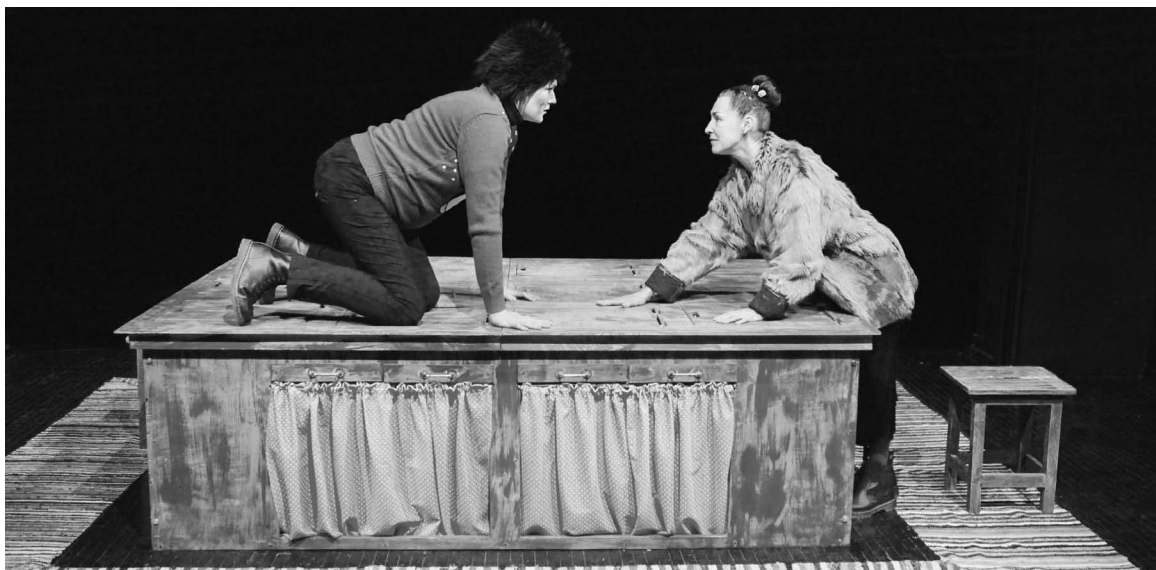
Настає 2014-ий, разом із сумнозвісними подіями, шоста мобілізація, відлуння якої дохо-

дить і до мертвих, і до живих, і до ненароджених. Саша звертається до дівчат із проханням прийняти його назад, у світ живих – він має йти на війну, він присягав Батьківщині. Та його ентузіазм не розділяють ні Катя, яка тягне на собі все господарство, ні вдруге вагітна Оксана. Чому він до них не повернувся, коли вони так просили? Та чи він не розуміє, що ховаги його знову їм не під силу? Ані матеріально, ані фізично, ані морально.

Тамара Трунова в короткому інтерв'ю після спектаклю каже, що ця історія показана так, щоб кожен побачив у ній щось особисте: «Мені хотілося б, щоб кожен взяв від цієї вистави те, що він може. П'єса не про те, як воюють, а про те, як виживають ті, хто не воює. Жити ж бо завжди важче, ніж піти».

Фінал дає надію на те, що приїде час миру та спокою. Одна з головних героїнь вагітна вдруге, і, попри загрозу зриву, жінки дуже чекають на другу дитину – дівчинку. В народі кажуть: хлопчики народжуються до війни, а дівчата – до миру.

Фото Віоли СОКОЛАН

Вінниця побачила виставу «Народний Малахій» за однойменною п'єсою Миколи Куліша, ніби принесеного в сакральну жертву черговій річниці чергового російського бунту.

Всім його метанням між «трьох сосен соціалізму з українським обличчям» було покладено край у густому сосняку Сандармоху пострілом у потилицю від підручних капітана Матвєєва.

Режисер Вінницького обласного українського академічного музично-драматичного театру імені М. Садовського Тарас Мазур творчо підійшов до спадщини видатного драматурга. Сюжет він зберіг, але знайшов такі ходи, які дозволяють дивитися виставу на одному диханні. З перших секунд немовби ставиш собі питання: «А що ж буде далі?» І це при тому, що розвиток подій «Малахія» не є таємницею.

Актори другого плану своєю грою починають затягувати глядача в інтригу постановки. Хто

себе майстром деталей: у нього всі на своєму місці. Роль Любочки введена дуже тонко. Дівчина-хуліганка у виконанні Ольги Буги – чи не єдина, хто щиро переживає за очманілого від світоглядних химер батька, намагаючись вирвати його з мари. І фінал – теж режисерська знахідка. Він неочікуваний: і для тих, хто знайомий із творчістю Куліша, і для тих, хто лише відкриває для себе доробок видатного драматурга. Прийшовши на прем'єру, глядачі побачили Його Величність Театр. Не проєкт, не роботу, а саме Театр.

У фойє ще довго обговорювали виставу і технічне вирішення кульмінаційної сцени. З пояснень Тараса Мазура бачимо, що на режисера (як свого часу і на Куліша) вплинула іспанська культура: «Під час репетицій у голові поставали сцени танцю пасадоблю. Малахій мав кидатися, мов бик, на широку спідницю своєї дочки. Як кидається розгублена, розлютована і зранена тварина на мулету, пе-

«НАРОДНИЙ МАЛАХІЙ» ЯК ПРОЕКЦІЯ МИНУЛОГО НА СУЧАСНІСТЬ

знає стиль Тараса Мазура, помічає його «хуліганські фішки». Кумедно було слухати багатоголосся жіночого співу з неочікуваним, хвацьким фіналом. І тут з'являється він, Малахій...

Валерій Прусс, цей підсвічений зсередини божевільними ідеями Малахій, захопив увагу від першої секунди появи на сцені. Скуйовджений, незграбний і цілеспрямований, він прагне в «голубую даль» і хоче «реформувати людину», дещо зверхньо дивлячись на сусідів, кума і власну рідню. Він зчищає їх зі свого життя, як гній із чобіт. З розумінням того, що гній – то штука корисна, але тягнути його за собою в «голубую даль» – не варіант. Цілі ж значно вищі.

У цій виставі режисер показав

редчуючи свою загибель. Але згодом усе спростилося до чуттєвого танго. Задіяли циркові підстраховки – і Любочка змогла здійснитися над сценою і над жахом, який її оточував».

Є одне бажання. Хочеться, щоб вінницький «Народний Малахій» пішов. Не в «голубую даль», а сценами українських театрів. Щоб доморощені пророки, яких сьогодні чимало в кіберпросторі й адмінквартирах, не ставили перед собою примарні цілі, а повернулися на грішну землю, обличчям до людей. Тож, набравшись революційного пафосу, скажемо: «Дайош Малахія в маси! Дайош гастролі!»

Тетяна ВИГОВСЬКА
Фото Костянтина КЛИМЧУКА

ГОЛОС ПРЕДКІВ

Валентина Єфремова і Дмитро Нагурний

У галереї «Митець» відбулася ювілейна виставка творів випускника Київського державного художнього інституту (нині НАОМА), заслуженого художника України Дмитра Нагурного. Сама назва – «Екзампай» – свідчить про концепцію експозиції та водночас розкриває глибокий філософський та історичний підтекст творчості самого митця.

Дмитро Нагурний навчався в майстерні народної художниці України Тетяни Яблонської (1917–2005). Шлях Дмитра у мистецтво був непростим, але основи, закладені з дитинства в родині, дали життєдайні паростки. Із вдячністю він згадує батька, самодіяльного художника, від якого перейняв потяг до малювання й оте бачення світу художніми образами, яке і коронує істинний талант.

До свого ювілею Д. Нагурний прийшов зрілим, цілеспрямованим художником, який опанував монументальне мистецтво, графіку, станковий живопис та цілу низку видів декоративно-прикладного мистецтва. Твори Нагурного свідчать про використання таких сучасних напрямків, як гіперреалізм, сюрреалізм, – у поєднанні з оригінальними образно-пластичними категоріями, в яких вирує фантазія митця. Він вдало використовує фахові знання академічної школи, з містичними нашаруваннями, сповненими глибокого сакрального змісту. Такими є образи «Абсолютний дух», «Гетьман», «Ніч на Івана-Купала», «Скоро осінь» та інші. На думку мистецтвознавця Д. Горбачова, Нагурному притаманні пластичні комбінації між земним, де існує гротеск та іронія, і небесним – із сакральними акцентами.

Нинішня виставка приурочена до 70-річного ювілею митця і представляє твори, сповнені філософського тлумачення історії предків, тяжіння до містицизму, з використанням символіки, кодів знаків скіфської доби. У мажорних геометричних варіаціях гіперреалістичного напрямку проглядається академічний малю-

нок у поєднанні з вишуканою палітрою. Знання світової культури надають творчості художника високого художнього рівня, змістовності, надзвичайної енергетики та піднесеного настрою. Д. Нагурний – експериментатор, новатор, осмислювач навколишнього світу, про що й сказали у вітальному слові директор галереї Г. Лавреха, художники О. Бородай, Ю. Левченко, О. Мельник, арт-критики А. Казанцев, О. Роготченко, Д. Корсун, видавець В. Хоменко, художник Л. Подерев'янський, оператор і журналіст С. Комісаров.

Стосовно авторського стилю, який став формуватися у Дмитра Нагурного буквально зі студентських років, то в цьому йому сприяло природне відчуття кольору, фахове володіння рисунком, панорамне бачення композиції. Недаремно він мріяв стати монументалістом і доклав чимало зусиль, виконуючи розписи храму Святої Трійці у македонському місті Радовице, Сумах, Ровенках, Києві. Він уміє знайти стержень композиції та передати енергію великого мегаполісу, наповненого духовними святинями, як-от на полотнах «Софія Київська», «Київ», «Кельнський собор» тощо.

Подорожі художника завжди відображали історичне середовище з особливою знаковою подією. Картини впливають на почуття благословенням лаврських дзвіниць, тишею монастирських двориків, романтикою морських узбереж: «Домська площа Риги», «Ніч на Володимирській», «Брама минулого», «Римська факторія Криму». У багатьох творах вирує динаміка почуттів на грані драматургії, сплеску емоцій схвильованої людини, як-от на полотні «Дзеркало».

Через свої виразні твори Д. Нагурний відроджує нашу історію, привертає увагу до духовних цінностей, закликає до єдності, яку проголосили наші пращури ще за часів Великої Скіфії.

Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець, заслужений
працівник культури України,
лауреат премії імені Платона Білецького.
Фото Юрія КУХАРЧУКА

Київське мистецьке подружжя Максим Ляшев і Аліна Грінченко працюють поряд. Він створює міста, вона – квіти. Він – на полотні, вона – на шовку.

Оксана ЛАМОНОВА

Усі подорожі мають свою програму і свою мету (навіть якщо вони – у відсутності програми і мети!). Подорож художника – не виняток. Історичні пам'ятки, колоритні побутові ситуації, навіть просто екзотичні ритми та барви – цілком достойні, можна навіть сказати, – традиційні приводи для далекої мандрівки, результатом якої стануть матеріалізовані в картинах живописні враження.

Аліна Грінченко. «Квіти на шовку»

МІСТА НА ПОЛОТНІ
ТА КВІТИ НА ШОВКУ

Але твори Максима Ляшева – це дещо інше.

Утім, зазначимо одразу: художник цей – різний. Є, наприклад, Максим Ляшев – автор натюрмортів і портретів, є Ляшев – пейзажист. Тобто «мандрівник» – це лише одна іпостась і, можливо, лише одна грань, яка до того ж постійно перетинається з іншою – пейзажною. І все ж, мова піде саме про мандри – не так реальні, як живописні.

Хоча назви міст у картинах Максима Ляшева – цілком справжні, а зображені ним вулиці, канали, будинки та дерева мають, либонь, конкретні адреси, що насправді усе це – «фрагменти простору» якогось фантазійного королівства, а може – навіть іншої планети.

Дуже характерною є безлюдність пейзажів-спогадів Максима Ляшева. Це – простір для художника і його довіреного глядача. Кілька разів виникають, правда, якісь ледве помітні тіні, але це саме тіні, якщо не... привиди, які, втім, нікому не заважають.

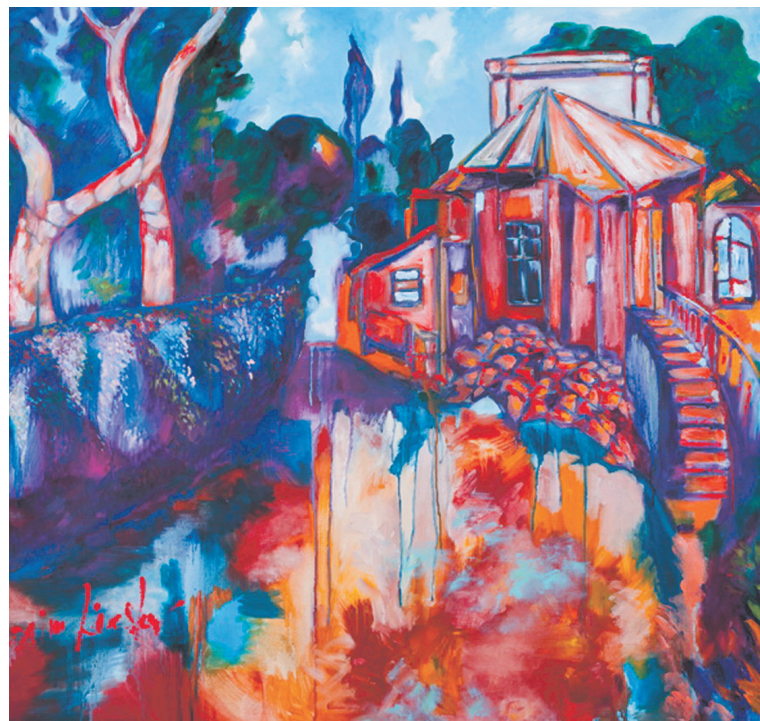
Ще одна «адреса» живописних мандрів художника – Амстердам. Назви відображають ритм подорожі, ймовірно, обмеженої в часі, а отже, кожна її мить – безцінна: «Амстердам. День перший», «Амстердам. День третій», «День четвертий», «Шостий»... Іноді додається ще акцент найважливішого враження – «Амстердам. День другий. Кафе», «Амстердам. День п'ятий. Самотнє дерево». Але розтинання у просторі й часі,

така собі живописна медитація без меж – відбувається, коли припиняються усі точні розрахунки – і настає просто: «Амстердам. Зима»...

Якщо бути абсолютно чесними, то і батіки Аліни Грінченко – не лише про квіти. Вона малює навіть міста – свої міста, казкові, веселі й затишні, створені, як здається, не для епічних (хоча й чарівних) пригод, а скоріше для маленьких кумедних історій про гномів, ельфів і тварин та птахів, що розмовляють. Серед них можуть опинитися і Чорний кіт, і Синій птах, і Золота рибка («Весна»). Утім, і цілком реальний, навіть звичайний інтер'єр («Ранок в Криму») раптом перетворюється на справжню «Подорож у незнане». А ще є «Східна красуня», «Танок. Містерія»... І, врешті-решт, батіками справа не обмежується!

Та головне – все ж квіти. І якщо «Ранок в Криму» чи «Східна красуня» – це, так би мовити, батіки «ювелірної роботи», із численними тонкими деталями, промальованими дбайливо й старанно, то вся квіткова епопея – це, перш за все, колір, чистий, дзвінкий і одночасно ніжний: саме такий, що здатен органічно поєднатися з білим шовком основи.

Цікаво, що свої «декоративні флористичні композиції» сама Аліна Грінченко називає «портретами» і дає їм виразні, багатозначні назви: «Лотос. Хмари. Гарний настрій», «Мак. Удача і процвітання», «Півонія. Натхнення». Інакше кажучи, створення батіків стає для художниці такою собі «медитацією у фарбах», граничним зосередженням на позитивному, прекрасному, вічному.

Максим Ляшев. «Ялта. Вулиця Лесі Українки»

«ГАЛЕРЕЯ СКРИПКОВИХ ГЕНІЇВ»

У Колонному залі Національної філармонії України відбулася прем'єра програми ITALIA: AB OVO заслуженого артиста України Кирила Стеценка. Цією подією відомий скрипаль започаткував серію концертів під назвою «Галерея скрипкових геніїв», у якій виступає не лише артистом, а й ідеологом і продюсером.

Про грандіозність задуму свідчить те, що музикант формує 16 сольних тематичних програм і до 2033 року має намір виконати їх на провідних сценах Украї-

рідкісні для київської філармонійної сцени композиції – сольні скрипкові сонати у супроводі групи basso continuo А. Кореллі та Фр. Джемініані, соната для двох скрипок А. Вівальді та сольні каприси П. Локателлі з циклу L'Arte del Violino.

Окрім розмаїття жанрів, публіку вразила й варіативність ансамблевих складів виконавців. Глядачі мали нагоду насолодитись довершеним ансамблем скрипала та його незмінної творчої партнерки – дипломанта міжнародних конкурсів, піаністки Наталі Строчан. Вона зуміла вкотре підкорити публіку не тільки шляхетністю і тонким

конав лауреат численних міжнародних конкурсів, знаний музикант Тарас Яницький.

Феноменальний тандем склався між паном Кирилом та Андрієм Павловим – одним із найкращих та найперспективніших молодих скрипалів України. Артисти запропонували на розсуд глядачів фа-мажорну сонату А. Вівальді для двох скрипок, яка є надзвичайно складною: тут і емоційний калейдоскоп, і вихрова віртуозність, та ще й найвищі вимоги до ансамблевої точності. Із усім цим обидва скрипалі впоралися просто блискуче!

Щире захоплення глядацької зали викликав і завершальний

ни та інших країн. Вже під час свого першого концерту артист анонсував назви двох наступних проєктів: DOUTSCHLAND: MUSIKUNIVERSUM («Німеччина – музичний Всесвіт») та FRANCE: LE JEU ET LA DANSE («Франція, грай і танцюй!»). Загалом, перед глядачами – країна за країною, епоха за епохою – має розгорнутися цілісна музична мапа Європи – концертна антологія світового скрипкового мистецтва.

Цікавою виявилася ідея програми концерту. В ній були представлені найвідоміші твори, так би мовити, – перлини скрипкового концертного репертуару: монументальна «Фолія» А. Кореллі, містична Соната «Трель диявола» Дж. Тартіні, самобутній та винахідливий концерт «Осінь» із циклу «Пори року» А. Вівальді. Водночас пролунали

відчуття стилю, але й своєю справді унікальною рисою: гостро чутливим вухом, здатним ловити найдрібніші нюанси у виконавських намірах соліста.

До прекрасного музичного результату призвела й співпраця з відомими українськими музикантами – клавесиністкою Оленою Жуковою та віолончелістом Артемом Полуденим.

Завжди приємно спостерігати за колаборацією професійних музикантів, які мають колосальний досвід і роботи зі специфічною бароковою музики та адекватно і вдумливо відтворюють її закони. Справді рафінованим виконанням потішили артисти у сонатах А. Кореллі та Фр. Джемініані. Остання, до речі, стала справжньою родзинкою концертної програми та водночас світовою прем'єрою твору за участю бандури – цю партію ви-

номер концерту. У супроводі провідного українського колективу – Національного ансамблю солістів «Київська камерата» під орудою Валерія Матюхіна прозвучав концерт «Осінь» А. Вівальді.

А «на біс» Кирило Стеценко подарував публіці один із найулюбленіших у широкому колі поціновувачів класичного мистецтва творів – Storm («Грозу») з концерту «Літо». Фантастична швидкість і буревій нестримних емоцій буквально підхопили глядачів із їхніх місць з останніми звуками твору. Соліста «накрило» зливою гучних оплесків, його ще довго не відпускали зі сцени.

Тетяна ЛЯХІНА,
кандидат мистецтвознавства

Фото Володимира ОСИПЕНКА

Duo ARCORD

ФЕСТИВАЛЬ БАЯННО-АКОРДЕОННОЇ МУЗИКИ

У концертному залі Національної спілки композиторів України – Національна всеукраїнська музична спілка, Асоціація баяністів та акордеоністів України, Концертна серія «Нова музика в Україні» (сезон 2016–2017 рр.), за підтримки Австрійського культурного форуму та Національної радіокомпанії України – успішно провели V Всеукраїнський фестиваль баянно-акордеонної музики.

Душею вже ювілейного фестивалю, як і всіх попередніх, став його художній керівник, знаний у нас і в світі композитор та диригент – Володимир Рунчак.

У репертуарі виконавців звучали високохудожні зразки музичної класики, оригінальні музичні твори, обробки українських народних пісень, розважальна музика, джаз і твори для дітей. На основі цього фестивалю проводяться обласні виконавські конкурси для учнів музичних шкіл та музичних училищ. Організатори святкових заходів мають надію на повернення справедливого інтересу, любові та поваги у суспільстві до улюблених інструментів нашого народу – баяна й акордеона.

Цьогоріч, як і в попередні роки, у Київському міжнародному марафоні взяли участь виконавці з багатьох «вишівських» міст.

Слухачі дістали велике задоволення – як від музичних опусів, спеціально написаних для баяна та акордеона, так і від популярних мелодій, що набули нового звучання у виконанні на цих ін-

струментах. Особливе захоплення залу викликало віртуозне виконання музичних творів від тріо студентів із Харкова (Василь Копайгородський, Тарас Махно, Руслан Желіба), а також Валерії Чавдар та Джемелія Комурджі. Показовою стала участь у фестивалі патріарха нашого виконавства – квартету баяністів імені Миколи Різолья Національної філармонії України.

А завершився Київський міжнародний марафон авторським концертом відомого боснійського композитора і баяніста Дражана Косоріча – у чудовому виконанні молодих талановитих студентів, переможців престижних всеукраїнських та міжнародних музичних конкурсів – учасників оркестру баяністів Національної музичної академії України імені П. Чайковського під орудою заслуженого діяча мистецтв України, професора Йосипа Франца.

Перлинною окрасою ювілейного фестивалю стали два неординарні дуети: Duo ARCORD – Ана Топалович (віолончель) та Нікола Дьорич (баян) з Австрії, котрі феєрично представили міжнародну сторінку дійства, і вітчизняний дует у складі Мирослави Которович (скрипка) та Ігоря Саєнка (баян).

Неможливо не висловити особливі слова подяки Австрійському культурному форуму в Києві та його директору, раднику посла Австрії в Україні з питань культури, пану Андреасу Карабачеку та дуету Duo ARCORD: за підтримку проведення трьох концертів в Україні.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Учасниці оркестру баяністів Національної музичної академії України імені П. Чайковського

У 2015 році вийшов у світ перший навчальний посібник «Історія української музики» (від найдавніших часів до першої чверті XIX століття) Степана Лісецького, а нещодавно автор випустив і другий посібник із цієї навчальної дисципліни.

Нове видання С. Лісецького – кандидата мистецтвознавства, доцента, відомого дослідника і педагога – охоплює музичні процеси в Україні з 1800 по 1925 роки. Праця за формою близька до попередньої: чітко сформовані розділи, теми лекцій, до кожної з них додається план, вказано, які твори потрібно прослухати і проаналізувати; в кінці тем – список літератури та контрольні запитання. Матеріал посібника розраховано на 28 лекційних годин.

Зазначимо, що С. Лісецький вказує точні часові межі охопленого історичного відрізка: початок – 1800 рік, кінець – 1925-ий (в минулому дослідники завершували один із періодів 1917 роком). Раніше внутрішня градація вста-

романтизму в українській музиці автор визначає 1925 рік (а не 1917), оскільки зміна стилевих тенденцій відбулася в українській музиці саме у середині 1920-их років. Отже, весь музичний матеріал розподілений на три етапи: ранній романтизм (1800–1870), зрілий романтизм (1870–1900) і пізній романтизм (1900–1925). Як бачимо, українську романтичну музику автор розглядає у її поетапному розвитку. Ми цілком поділяємо такий підхід до періодизації.

Розглянемо детальніше зміст кожного з трьох розділів. У першому – «Перший період ро-

Степан Лісецький

кого: зосередити увагу читачів на найвагоміших, тенденційних явищах.

У розділі 3 – «Творчість композиторів третього періоду романтизму. Розвиток національних класичних традицій в українській музиці 1900–1925 рр.» – автор посібника доводить, що, незважаючи на важкі суспільні умови й на те, що три композитори із чотирьох пішли з життя дуже рано, вони встигли зробити вагомий внесок в українську музику першої чверті XX століття. Йдеться про їхні досягнення у кантатно-хоровій музиці (К. Стеценко, М. Леонтович,

тивний самодіяльно-хоровий рух. Все це – міцний фундамент для повноцінного розвитку української музичної культури в майбутньому, починаючи з середини 1920-их років. Ми можемо повністю погодитися з викладеними тут думками С. Лісецького.

Підсумовуючи, відзначимо, що автор посібника, виходячи із відведеного на вивчення української музики 1800–1925 років часу (28 лекційних годин), створив посібник, який висвітлює українську романтичну музику від зародження до її вершин у доробку Лисенка, Леонтовича та інших. Автор розподілив матеріал вдало, бо керувався потребою висвітлювати тут не всю відому нам музику, а виділив лише прогресивні тенденції і найвагоміші етапи її розвитку. Важливо, що українська музика названого історичного відрізка живе і в наш час: від «Наталки Полтавки» до «Тараса Бульби», від ноктюрнів для фортепіано О. Лизогуба до фортепіанних творів С. Людкевича, від кантати «Б'ють пороги» до кантати-симфонії «Кавказ», кантати «Вільній Україні», від «Літургії» М. Вербицького до «Служби Божої» М. Леонтовича.

Рукопис навчального посібника «Історія української музики 1800–1925 рр.» заслуговує на позитивну оцінку. Мова праці доступна студентам. Автор прагнув розкрити українську музику в її стилевих особливостях. Ці тенденції надають посібнику сучасних рис.

Галина ПОБЕРЕЖНА,

доктор мистецтвознавства, професор

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ СТЕПАНА ЛІСЕЦЬКОГО

новлювалася 1861 роком. Чому автор посібника здійснює інші, нетрадиційні підходи до часового розподілу? С. Лісецький детально пояснює читачам (тема 1) потребу уточненої періодизації: 1) романтизм в українській музиці почався з 1800-их років, а класицизм завершився 1825 роком; 2) розподіл матеріалу на три розділи пов'язаний із чисто музичними професійними закономірностями: нова хвиля розвитку романтизму пов'язана з приходом у композиторський процес М. Лисенка (С. Лісецький подає таку дату – 1870 рік); 3) завершенням

романтизму в українській музиці (1800–1870). Нові віяння» – С. Лісецький охопив важливі музичні процеси й окремі яскраві музичні явища. Дослідник прагне побудувати музичний процес у жанрі пісні-романсу та у фортепіанній музиці, бо в них помітно є досить струнка лінія розвитку пісень-романсів, їх багато, вони цікаві, художньо довершені, стилістично єдині. Подібно можна структурувати лінію розвитку фортепіанної музики (від О. Лизогуба до Л. Ільєнка і В. Пашенка). В інших жанрах – оперному і хоровому – маємо тільки

окремі музичні явища: лірико-романтичну, побутову та комічну опери і хорові твори – духовні й світські, передусім, твори М. Вербицького, частково П. Сокальського та І. Лаврівського.

У ранньому періоді романтизму, як стверджує С. Лісецький, були чималі труднощі, найперше професійні: брак композиторів-професіоналів та виконавців (диригентів, скрипалів, піаністів тощо), відсутність державних українських оперних театрів, симфонічних оркестрів, хорових капел. Хоча, на противагу тому, формувалися хорові колективи при церквах, навчальних закладах, при громадських товариствах на самодіяльній основі (М. Вербицький, П. Сокальський, М. Лисенко). Звичайно, робота Полтавського театру, де «народилася» фольк-опера «Наталка Полтавка» та інші твори, була надзвичайно важкою.

У розділі 2 – «Формування української музичної національної класики в рамках другого періоду романтизму» – автор найбільше уваги приділяє творчості М. Лисенка та симфоніям М. Калачевського і В. Сокальського. С. Лісецький підкреслює, що національною музичною класикою вважається творчість М. Лисенка, яка є на той час художньо найдосконалішою, глибоко професійною, національно характерною, новою, стилістично своєрідною; саме його музика охоплює широке коло образів: історико-героїчних, драматичних, ліричних, характерно-побутових та інших. Автор включив до посібника найважливіші твори Лисенка з кантатно-хорового жанру, із солоспівів, із фортепіанної музики та виділив оперу «Тарас Бульба». Досягнення М. Лисенка – вершина української музики XIX століття. У цьому ми бачимо принципову позицію С. Лісець-

кого, у романсовій творчості (Я. Степовий, К. Стеценко), у фортепіанному жанрі (С. Людкевич, Я. Степовий), у духовній музиці (К. Стеценко, М. Леонтович), в опері (М. Леонтович, К. Стеценко). До того додаймо організацію державних музично-творчих колективів (хорових капел, оперних театрів, симфонічних оркестрів тощо), формування системи музичної освіти, написання навчальних посібників із музичних дисциплін і ак-

ОГОЛОШЕННЯ

Національна музична академія України імені П. І. Чайковського оголошує конкурс на заміщення вакантних посад:

– *завідувач кафедри дерев'яних духових інструментів.*

Вимоги до претендентів: науковий ступінь доктора (кандидата наук) та/або вчене (почесне) звання відповідно до профілю кафедри. Стаж науково-педагогічної роботи не менше п'яти років у вищих навчальних закладах (університет, академія, інститут);

– *завідувач кафедри мідних духових та ударних інструментів.*

Вимоги до претендентів: науковий ступінь доктора (кандидата наук) та/або вчене (почесне) звання відповідно до профілю кафедри. Стаж науково-педагогічної роботи не менше п'яти років у вищих навчальних закладах (університет, академія, інститут);

– *завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування.*

Вимоги до претендентів: науковий ступінь доктора (кандидата наук) та/або вчене (почесне) звання відповідно до профілю кафедри. Стаж науково-педагогічної роботи не менше п'яти років у вищих навчальних закладах (університет, академія, інститут);

– *завідувач кафедри хорового диригування.*

Вимоги до претендентів: науко-

вий ступінь доктора (кандидата наук) та/або вчене (почесне) звання відповідно до профілю кафедри. Стаж науково-педагогічної роботи не менше п'яти років у вищих навчальних закладах (університет, академія, інститут).

Термін прийняття документів – протягом 30 днів з дня опублікування цього оголошення.

До конкурсної комісії подаються такі документи:

- заява про участь у конкурсі на ім'я ректора, написана власноруч;
- заповнений особовий листок з обліку кадрів;
- копії документів про освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені нотаріально або відділом кадрів за місцем роботи;
- копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2, 3, 10, 11);
- список наукових праць за останні п'ять років;
- документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи).

Документи слід подавати до відділу кадрів НМАУ імені П. І. Чайковського за адресою: м. Київ, вул. Горюдьцького 1–3/11, відділ кадрів; тел.: **(044) 279–07–92, (044) 279–40–84.**

За більш детальною інформацією можна звернутись до відділу кадрів НМАУ імені П. І. Чайковського.

Міла Іванцова – відома українська письменниця, перекладачка, журналістка та педагог, яка віднедавна активно задіяна ще й у видавничій справі.

От саме про цю найновішу зі сфер її професійної діяльності і поговорили при нагоді.

– Вас усі знають як авторку цікавих «коронованих» романів. Чому тепер вирішили зайнятися виданням творів інших авторів?

– Менш ніж півтора року тому я прийняла пропозицію Видавничої групи «КМ-Букс» очолити новостворену редакцію сучасної української літератури, продумати напрямки її розвитку, розробити певні ніші-серії і почати наповнювати їх гідними творами наших сучасників. Перші книги вийшли друком у квітні 2016 року – до «Книжкового Арсеналу». Роботи з цим усім дуже багато, тому

МІЛА ІВАНЦОВА: «НАША ЛІТЕРАТУРА ДУЖЕ ЦІКАВА, БАГАТОГРАННА, БАГАТОЖАНРОВА, ТЕМАТИЧНО РІЗНОПЛАНОВА, ДУХОВНО НАПОВНЕНА»

Мене часто питають: чому українці мало читають? Але в жодній країні немає такого, щоб усі її мешканці захоплювалися читанням. Чи всі – балетом. Чи всі – хокеєм. Кожна людина має свої смаки і переваги. Але, звісно, ми прагнемо долучити більше людей до пізнання світу і себе самого через книгу. І тут важливо робити ставку на молодь, залучати до читання з дитинства.

З приводу майбутнього української книги на міжнародному ринку мені важко робити прогнози. Звичайно, дуже хочеться, щоби з нашою літературою познайомилися також люди інших країн, особливо зараз, коли інтерес до України підвищений. Але я не маю ілюзій стосовно того, що десь чужа література може бути потрібнішою і цікавішою за власну. Мабуть, то тільки ми мали ризи-

ки стати такою ексклюзивною країною, але, сподіваюся, нам нещодавно вдалося зійти з цієї хибної стежки.

– Чи можете поділитися планами щодо подальшого видання вже розпочатих серій або, можливо, якихось нових?

– Ми продовжуємо наповнювати згадані вище ніші-серії і думати над новими. Стартує серія українських детективів. До «Книжкового Арсеналу 2017» плануємо видати дві книги. Одна авторка вже добре відома читачам – це Наталка Доляк («Шикарне життя у Вупперталі»), інша – дебютантка з великим творчим потенціалом – Лора Підгірна, котра зацікавила нас історичним романом-детективом про події у Кам'янці-Подільському 1919 року («Червона Офелія»).

Готуємо до друку захопливий роман-фентезі молодої авторки Ярини Каторож «Стожар». Також невдовзі вийде збірка оповідань «золотого письменника України» Дари Корній «Місячне насіння». Власне, це перша і дуже цікава збірка малої прози цієї авторки.

Сподіваємося, кожен книжковий гурман знайде серед виданих нами книжок щось собі до смаку.

Розмовляла Тетяна ЧЕРЕП-ПЕРОГАНІЧ

Андрій Курков і Міла Іванцова

наразі видавнича діяльність у моєму житті посунула багато чого іншого і фактично є основною моєю активністю.

– Ви – редактор відомих серій, які сьогодні активно входять у життя читача. Зупинімося на цьому детальніше. Що це за серії? Хто є їх нагхненницею та автором ідей?

– Звісно, що всі мої задуми обговорювалися у видавництві й узгоджувалися, але ідея серій і їхнього наповнення – то моє дітище. Наразі ми маємо такі серії: «П'ять зірок», «Дорожні історії», «Відкрий світ», «Романи», також запускаємо серію «Український детектив» і тестуємо серію «Мала проза великої України». Три з них будуть представлені у форматі «покетбук».

– З оповідками про інші країни якось більш зрозуміло, а от щодо таких книжок, які виходять зараз у серії «Дорожні історії»: не боялися ризикувати? Назви далеко не романтичні – «Аеропорт», «Залізниця»... Як читач реагує на них?

– Будь-яка нова ідея – це ризик. Адже ніколи не знаєш, що більше смакуватиме читачам: уже перевірена мала проза відомих авторів у солідній палітурці

чи маленькі дорожні «покейти», де зібрано від 15 до 25 авторів під одною обкладинкою. Назви не романтичні, але до болю близькі кожному з нас. Важко знайти людину, котра би ніколи не їздила потягом, правда? А на конкурс, оголошений у Фейсбук на тему «Маршрутки», нам надійшло близько 70 оповідань. 25 із них увійшли до збірки. Чекаємо її виходу у квітні.

– А щодо складу авторів?

– У серії «Дорожні історії» далеко не кожен з авторів – письменник. Є там і журналісти, і просто люди, які уміють цікаво розповісти захопливі історії, навіть є бортмеханік вантажної авіації.

Така вона – наша демократична експериментальна дорожня серія. До речі, вона дуже подобається читачам і активно розкуповується. Не кажучи вже про те, як вона подобається численним авторам!

До участі в інших серіях, звісно, долучаємо письменників, цікавих і вже знамих українських авторів. Хоча маємо і видані книжки дебютантів. Наприклад, твір дипломантки «Коронації слова 2016» Марини Смагіної «Волковиці» дуже сподобався читачам. Це українське карпат-

ське фентезі, яке отримало вагому рекомендацію – від Дари Корній. Також є роман дебютанта Остапа Соколюка «Ені», до якого написав передмову письменник Антон Санченко. Є наукова фантастика – перший роман Наталки Ліщинської «Нова людина». Спостерігаю появу цікавих українських творів у цих жанрах літератури.

– У Вас бувають хвилини розпачу, коли, приміром, книга не дуже продається, чи на презентації людей приходить менше, ніж очікувалося? Як взагалі справляєтеся з емоціями?

– Розпачу як такого не буває. Я сприймаю свою нову роботу як Місію, і тому терпляче опановую цей непростий фах та рухаюся вперед. Я розумію, що ми – молода редакція, і що цю «клумбу» мало посадити, її треба плекати й поливати, стригти і підживлювати, щоб вона розквітла на повну силу.

Всі наші книги продаються. Можливо, хотілось би бачити цей процес активнішим, але, враховуючи непрості часи і матеріальні проблеми українців, узагалі інколи дивуєшся, що вони таки купують книжки, нерідко відмовляючи собі в чомусь іншому. На презентації до нас завжди приходять небайдужі люди, і це дуже ті-

шить, а спілкування читач-автор повсякчас дуже щире, цікаве і щоразу неповторне.

– Розпачу як такого не буває. Я сприймаю свою нову роботу як Місію, і тому терпляче опановую цей непростий фах та рухаюся вперед. Я розумію, що ми – молода редакція, і що цю «клумбу» мало посадити, її треба плекати й поливати, стригти і підживлювати, щоб вона розквітла на повну силу.

Всі наші книги продаються. Можливо, хотілось би бачити цей процес активнішим, але, враховуючи непрості часи і матеріальні проблеми українців, узагалі інколи дивуєшся, що вони таки купують книжки, нерідко відмовляючи собі в чомусь іншому. На презентації до нас завжди приходять небайдужі люди, і це дуже ті-

Міла Іванцова і Альберт Фаран

ЧИ БУДЕ МУЗЕЙ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА У КЕЛЕЧИНІ?

У селі Келечині Міжгірського району Закарпатської області, де народився майбутній президент Карпатської України Августин Волошин, влада вкотре обіцяє відкрити музей цьому видатному діячеві. Таку заяву зробив голова Закарпатської обласної державної адміністрації Геннадій Москаль.

На місці, де планується спорудження музею, встановили пам'ятний камінь, який урочисто відкрили Г. Москаль та народний депутат України V–VI скликань, член правління Національної спілки краєзнавців України Станіслав Аржевітин.

Масові заходи з нагоди дня народження А. Волошина за участю голів ОДА, Міжгірської РДА, громадськості району й села – у Келечині проведено вперше. Увагу присутніх привернув 100-метровий прапор України, який центральною вулицею села пронесли місцеві школярі.

Г. Москаль передав у дарунок школі Келечина книгу «Августин Волошин: два ювілеї», нещодав-

но видану за кошти обласного бюджету.

Нагадаємо, ще близько десяти років тому ми пропонували створити музей А. Волошина у його рідному селі. Була навіть поїздка разом із тодішнім головою обласної ради, вихідцем із Міжгірщини Михайлом Кічковським – для вибору місця спорудження музею. Але далі справа не пішла...

До речі, у той же період директор Закарпатського обласного краєзнавчого музею (нині імені Т. Леґоцького) Василь Шеба аргументовано пропонував створити музей А. Волошина і Карпатської України у приміщенні «Просвіти». І це закономірно й логічно, адже саме А. Волошин тривалий період був заступником голови «Просвіти».

Однак споруду «Просвіти» «приватизувала» авантюрна сімейка й наживається за її рахунок, руйнуючи саму будівлю, пам'ятку архітектури... Доки це триватиме?

Михайло ДЕЛЕГАН,
голова правління Закарпатської
обласної організації Національної спілки
краєзнавців України

«ЯЙЦЕ-РАЙЦЕ» ІЗ ВИШГОРОДА

Одне з унікальних кістяних яйць було знайдено поблизу храму Святих Бориса і Гліба у Вишгороді. Судячи з матеріалу і досить рідкісного застосування, цей артефакт може свідчити про велику статусність його господаря. Можливо, це кістяне яйце тримав у руках сам великий князь чи якийсь господар-можновладець Вишгорода.

Науковці краще знають і більше досліджують керамічні писанки: «Виробництво писанок виникало побічно при виготовленні полив'яних плиток, що використовувалися для оздоблення стін і підлоги палаців і храмів Києва. З технологічного боку, виготовлення таких речей було досить складним і потребувало значної майстерності. Писанка була пустогілою, з брязкальцем усередині». Найтипівішим був орнамент у вигляді візерунка з фігурних дужок. Цей мотив твердо увійшов до орнаменту майоліки і відомий у сучасному керамічному виробництві під назвою «фляндрівка». Щоб отримати такий малюнок, спо-

чатку на полив наносили горизонтальні смужки, потім гострим предметом почергово вгору і вниз прокресливали вертикальні жолобки, що йшли від полюса до полюса. Так отримували гарні дужечки. Якщо робота зроблена кваліфіковано та обережно, то під час останнього нагрівання писанки жолобки заповнювалися поливою.

Писанка – мікромодель Всесвіту, символ зародження життя, довголіття, благополуччя та духовного безсмертя – один із головних сакральних атрибутів Великодня. У пасхальній писанці можемо побачити проявлений та не проявлений світ, буття та небуття, ноосферу та біосферу.

Унікальне кістяне яйце з оленячого рогу було знайдено у Вишгороді у 1990-их роках, під час проведення правобережної давньоруської археологічної експедиції Інституту археології НАНУ під керівництвом Руслана Орлова. Нині цей унікальний експонат, вік якого сягає понад 10 століть, можна побачити в експозиції Вишгородського

історико-культурного заповідника.

Про застосування таких предметів, як кістяні (рогові) яйця, маємо окремі припущення. Це міг бути ритуальний атрибут або модель для розпису. Вони зашліфовані, без орнаменту та без слідів фарби. Також відомо, що оленячі роги у дохристиянську добу символізували Древо Життя, а отже, унікальне кістяне яйце із Вишгорода – символ вічного життя Роду. Існує переказ, що усі, хто зможе доторкнутися до Вишгородського «Яйця-Райця», потримати його у долонях та відчутти його енергетику, будуть перебувати у гармонії родинного життя – довго і щасливо.

Вадим ПЕРЕГУДА,
провідний співробітник
Вишгородського історико-культурного заповідника

ХОРОВЕ МУЗИЧНЕ ДІЙСТВО

У Мистецькому салоні Київського національного університету імені Т. Шевченка відбулася прем'єра хорового музичного дійства «Купало». Захід у Україні пройшов у рамках хорового фестивалю Швейцарії 10th European Festival of Youth Choirs Basel.

Автором проекту та диригентом величного і захопливого дійства на музику Є. Станковича, Л. Дичко та І. Шамо стала талановита Олександра Полиця. На початку Олександра розповіла присутнім про постановку. Музичне дійство «Купало» складалося з декількох номерів. Перший був присвячений «людським купалам», другий – «купалам русалчиним».

У виставі поєдналися найкращі голоси Ансамблю солістів «Благовіст» (керівник Т. Кумановська), Камерного хору «Софія» (керівник О. Шамрицький) та Муніципальної хорової капели «КП» (керівник Р. Бондар). Поєднання різнопланових хорових колективів дало можливість диригенту створити синергетичну музичну картину,

яка відобразила всю чарівність прадавньої традиції українського народу.

Витворене Полицею захоплене сценічно-хорове свято викликало по його завершенні шквал бурхливих оплесків у глядачів переповненого Мистецького салону університету. Так щиро присутні подякували співакам

та музикантам за неймовірну зустріч весни. Прем'єра хорового музичного дійства «Купало» засвідчила високий рівень міжнародного класу – як хорових колективів України, так і молодих творців сучасної української музики.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

